

MIROLJUB

ISSN 1452-5976

GODINA: X.

SOMBOR, 2007.

BROJ 4 (40)

Deset godina vjernosti svojim čitateljima i svom narodu

MIROLJUB

GODINA: I.

BROJ: I

SOMBOR, 1998.

PORUKA

Smjerne ove pjesme moje,
Malu kitu šarna cvijeća,
Tebi šaljem mili rode
Mladosti mi iz proljeća!
Ljubavi je rosom blagom
Ovo cvijeće orošeno;
I mećem ga u harnosti
Na srce ti izmučeno.
Uz milijun toplih želja,
Nek te lijepa prati sreća.
Nek ti dani ne prolaze
Bez pjesama i bez cvijeća!

Ante Evetović "Miroljub"

Čuvamo i čuvat ćemo osnovne zamisli osnivača lista

Riječ urednika

Poštovane čitateljice i čitatelji!

Ovim 40. brojem »Miroljuba« navršava se deset godina od njegovog izlaza. Tijekom tog minulog decenija dolazilo je i dolazi do određenih pozitivnih promjena u društvenoj sredini u kojoj živimo i kojoj pripadamo. Podrazumijeva se da je sve to potaknulo i naše Društvo da svoju djelatnost uskladi s društvenim kretanjima i vremenom u kome smo živjeli i u kome živimo. »Miroljub«, kao društveno glasilo, vjerno je registrirao većinu naših aktivnosti. Već u uvodnoj riječi prvoga broja lista glavni i odgovorni urednik je naznačio: »List MIROLJUB će nastojati baviti se temama koje su zastupljene u radu našega Društva.« Pa, nadamo se da smo se toga i pridržavali, a pridržavat ćemo se i nadalje.

Kao što znamo, list je tromjesečnik te izlazi 4 puta

godišnje u nakladi od 900 primjeraka. Tijekom minulih 10 godina šest je puta izašao kao dvobroj. Ranije mu je obujam bio 16 stranica, od broja 32. (4/2005) tiska se na 20, da bi ovoga puta imao 24 stranice. Ilustrativni prilozima ranije su bili u crno-bijeloj, a od 33. broja u tehnicijama kolora.

Sagledavajući list u cijelosti – od njegovog prvog pa do ovoga broja – bez pretjerivanja se može reći kako se jasno uočava razvojni put, što je i razumljivo, jer su i uvjeti mijenjani tijekom minulih deset godina. Počeci su, kao i svugdje, bili najteži i za svaku su pohvalu. Postupna dogradnja je uvijek jednostavnija. Njegov evolutivni put se jasno uočava sagledavanjem obuhvaćenih sadržaja, njihovom složenosti i povezanošću u logičke cjeline, putem ilustrativnog materijala i dr. U jezičnom pogledu s lokalne ikavice

prešlo se na hrvatski književni jezik, što ne znači da je naša izvorna ikavica napuštena.

Iako je list glasilo našega Društva, on, premda neslužbeno, ima i izvjesne regionalne odlike.

Osnovni i primarni sadržaji što ih list donosi su aktivnosti članstva ovoga Društva – nastupi članova pojedinih sekcija, prikazi svečanih akademija, koncerata, književnih i drugih tribina, prigodnih izložaba, razne promocije, stručno uzdizanje članstva i dr. Prikazuju se i ocjenjuju aktivnosti našega članstva u svome domu, ali i na raznim gostovanjima u zemlji i inozemstvu, kao i gostovanja drugih društava u našoj sredini.

Čitateljstvu su predstavljene značajne ličnosti iz povijesti našeg naroda, najpoznatiji duhovnici ove sredine, dosadašnji predsjednici Društva, zaslužni aktivisti kao i drugi

naši vrijedni sunarodnjaci i zaslužni građani. Manjim su dijelom navedena i osnovna povijesna zbivanja vezana za naš narod i ovu sredinu, kao što su prikazana i neka naselja ovog naroda, sakralni objekti i druge znamenitosti.

Najmlađim čitateljima namijenjena je dječja stranica, svima uvijek dobro dođe zdravstveni kutak, a za smijeh tu je i ona šarena stranica. Vlastitim sastavima – poetskom i proznom stvaralaštvu – odvaja se dužni prostor.

Premda je »Miroljub« glasilo jednog kulturno-umjetničkog društva, na njegovim se stranicama nalaze sastavi brojnih autora, ali sve amatera u ovom poslu. Želja nam je da se broj aktivnih, prvenstveno onih mladih suradnika proširi, sadržaji obogaćuju i dobije nova i bolja kvaliteta.

mr. Matija Đanić

Oproštajni posjet generalnog konzula Republike Hrvatske u Subotici

Davor Vidiš otišao na novu dužnost

U povodu odlaska s dužnosti generalni konzul Republike Hrvatske u Subotici Davor Vidiš učinio je oproštajni posjet HKUD-u »Vladimir Nazor« dana 27. rujna 2007. godine. U srdačnom razgovoru s vodstvom našeg Društva istaknuto je obostrano zadovoljstvo međusobnom suradnjom u proteklom razdoblju u kome su još više ojačale i razvile se veze s matičnom državom Republikom Hrvatskom. Davor Vidiš odlazi na novu diplomatsku misiju u Prištinu, a nova konzulica gerant u Generalnom konzulatu Republike Hrvatske u Subotici od 3. listopada je Ljerka Alajbeg, koja je do tada bila veleposlanica RH u Belgiji.

Zoran Čota

Intervju s predsjednikom Društva Šimom Raičem

Težimo sve boljim i boljim rezultatima

Malo je KUD-ova koji, uz ostalo, imaju i svoje informativno glasilo. Što je, po Vašem mišljenju, potaknulo naše Društvo na osnivanje »Miroljuba«?

Naše Društvo djeluje već više od 70 godina. Aktivnost njegovog članstva od početka je bila na zavidnoj razini. No, s obzirom na ondašnje vrijeme i mogućnosti, o tome nisu ostale željene pisane informacije. Kako se ukupna aktivnost članstva sve više i više izražavala, prije desetak godina pokrenuta je inicijativa za osnivanje glasila, koje bi pratilo i evidentiralo cjelokupnu djelatnost Društva, kako bi ona, kao povijesna osnova o nama i našem djelovanju, ostala zabilježena generacijama koje dolaze.

Navršilo se deset godina od kako list izlazi. Za tih 10 minulih ljeta je li, po Vašem mišljenju, »Miroljub« dovoljno pratio i objektivno informirao čitateljstvo o aktivnostima u Društvu, te posebice pratio i ocjenjivao aktivnosti mladih?

Član sam Društva i aktivist u njemu od svoje mladosti. Posljednjih deset godina, od kada list izlazi, bio sam i na odgovornim dužnostima u Upravnom i Izvršnom odboru, a već pet godina sam i predsjednik. Mišljenja sam, a to čujem i od svojih suradnika, da ovo naše informativno glasilo prati naše brojne aktivnosti te da redovito i objektivno informira članstvo i širu javnost o kulturno-umjetničkoj djelatnosti Društva. Podrazumijeva se da informacija nikada ne može biti dovoljno, osobito o aktivnostima mladih.

Je li neke aktivnosti list, ipak, zapostavljao?

List pretežno prati, evidentira i ocjenjuje aktivnosti vezane za javne skupove i nastupe, što je i najatraktivnije. No, mišljenja sam da bi informiranjem, djelom, trebalo obuhvatiti i rad tijela upravljanja – Upravnog i Izvršnog odbora.

Kakav je stav Izvršnog i Upravnog odbora Društva i Vas osobno po pitanju kvalitete sadržaja što ih list donosi?

Osobno mislim, a to je na posljednjim sastancima Izvršnog i Upravnog odbora i konstatirano, da list prati i javnost informira o svim bitnim kulturno-umjetničkim aktivnostima koje se u Društvu odvijaju. Na sastancima navedenih tijela uprave o tome nas infor-

mira i glavni urednik lista. Podrazumijeva se da težimo sve boljim i boljim rezultatima.

Što bi, po Vašem mišljenju, trebalo mijenjati u koncepciji lista?

Osnovna koncepcija je dobra, čitateljima se prezentiraju ukupne aktivnosti članstva

Ovaj broj »Miroljuba« tiska se na 24 stranice. Smijemo li i dalje računati na taj obujam?

Nastojat ćemo zadržati taj obujam. Povećana aktivnost članstva zahtijeva i veći broj stranica lista.

Što mislite o većoj regionalnoj ulozi »Miroljuba«?

Veća suradnja KUD-ova potiče i veću suradnju društava na polju informiranja. U konkretnom slučaju u prostoru Podunavlja.

Vi ste i član uredništva lista, te Vas pitamo što bi trebalo mijenjati u radu tog tijela?

Članovi uredništva svojim sugestijama, ali i prilozima, trebaju više pomoći uredniku u ovoj odgovornoj zadaći i zahtjevnom poslu.

Što biste, kao predsjednik, preporučili uredništvu i uredniku?

Trebaju i dalje biti uporni u obavljanju posla, imati samopouzdanje, uspostaviti dobru suradnju s članstvom, te objektivno i precizno informirati članstvo o ukupnoj aktivnosti Društva.

Sa svoje strane, što biste još ovome dodali?

Objavljivanje »Miroljuba« iziskuje velika financijska sredstva. Iz tih smo se razloga i povezali s Novinsko-izdavačkom ustanovom »Hrvatska riječ« iz Subotice, uz čiju se stručnu i tehničku pomoć list priprema od 33. broja. Zahvaljujući toj suradnji list redovito izlazi, povećan je broj stranica, poboljšana kvaliteta papira, a i fotografije su u boji.

Hvala Vam gospodine predsjedniče.

Matija Đanić

Naša žetvena svečanost

Svečano obilježena Dužionica

U dva dana, 28. i 29. srpnja, Somborci održali 73. po redu Dužionicu

Kao i ranijih godina tako je i ovoga puta Dužionica, što je organizira naše Društvo, vezana za posljednju nedjelju mjeseca srpnja. To dvodnevno obilježavanje završetka žetve – ta žetvena svetkovina – ovoga je puta održana u subotu 28., i u nedjelju 29. srpnja.

Poznato je da Dužionica predstavlja jedinstvo duhovne dimenzije, narodnih običaja, šarolikosti nošnje, glazbe i plesa, te druženja. Iz tih se razloga i njen program priprema u skladu s ovim osnovnim postavkama. Suštinski, to je zajednička svetkovina kulturno-umjetničkog društva i Crkve. No, bit Dužionice je zahvala Bogu na uspješno obavljenom poslu i osiguranju osnovne životne namirnice – kruha. Prva organizirana Dužionica u Somboru održana je 1935. godine, što znači da je ova, koju smo ove godine obilježili, 73. po redu.

Prvog dana, u subotu 28. srpnja, gosti našega Društva bili su članovi KUU »Prigorec« iz Sesevskog Kraljevca, predgrada Zagreba. Za sve njih je već u posljedopodnevni satima organizirano razgledanje grada – njegovih osnovnih znamenitosti. Pri ovome su vrijedne informacije dane

u svečanoj dvorani Gradske vijećnice – zgradi nekadašnje Bačko-bodroške županije – te u dvjema katoličkim crkvama – karmelićanskoj i Presvetog Trojstva.

PRIGORCI POZDRAVLJAJU RAVNIČARE: Večernji kulturno-umjetnički program održan je u prepunoj i prikladno dekoriranoj velikoj

društvenoj dvorani, a realizirali su ga članovi ansambla »Prigorec« te članovi našega Društva. Cjelokupnu aktivnost uspješno je usmjeravala voditeljica programa Agneza Šeremešić, skladno odjevena u svečanu bunjevačku narodnu nošnju.

Nakon pozdravnih riječi predsjednika Društva Šime Raiča upućenih svom nazočnom članstvu i dragim gostima, voditeljica je dala kratak prikaz sastava i djelovanja KUU »Prigorec«.

Iz programa što su ga gosti izveli izdvajamo pjesme i plesove iz Prigorja, Posavine, Međimurja, Podravine,

Mandice Nikočev. U stanci između dva nastupa članica našega Društva Marija Feher pročitala je dva svoja pjesnička sastava, od kojih je jedan sadržajno vezan za Dužionicu. Također je, u pauzi, glavni i odgovorni urednik našeg društvenog glasila promovirao treći ovogodišnji broj »Miroljuba«.

Pri kraju ovovečernjeg programa naši su dragi gosti pjevali svima nama dobro znanu našu somborsku pjesmu »Fijaker stari«, da bi im se tu pridružili i članovi naše plesno-pjevačke skupine, pa i cijela dvorana. Bilo je pravo uživanje sudjelovati u ovom cjelovečernjem programu, a posebno u ovoj divnoj somborskoj pjesmi, koja je došla kao »šlag na tortu«.

Podrazumijeva se da je, po okončanju ovog svečanog programa, za sve sudionike priređena svečana večera, na kojoj je nastavljeno druženje.

DO NEBESA NEK SE ORI – ZAHVALA SVEVIŠNJEM ZA PLODOVE ZEMLJE: U nedjelju 29. srpnja, okupljeni predstavnici pojedinih kulturno-umjetničkih društava, svi obučeni u svoje narodne

Turopolja, zapadne Hercegovine, te Bačke, a članovi našega Društva izveli su splet bunjevačkih igara u koreografiji stručne voditeljice

Gosti i uzvanici

Uz sudjelovanje članova već navedenih KUD-ova, nazočni su bili i: predstavnici Veleposlanstva RH u Beogradu Svetlana Božinović i Jerko Ljubičić, Generalnog konzulata RH u Subotici Tihomir Šilović i Željko Ostroški, DSHV-a Petar Kuntić i Mata Matarić, Pokrajinskog tajništva za propise, upravu i nacionalne manjine Antonija Čota, IO HNV-a Slavica Peić, HAD-a Dujo Runje, HMI-a u Vukovaru Silvije Jergović, »Hrvatske riječi« Zvonimir Perušić, KUD-a »Šokačka grana« iz Osijeka, Udruge bačkih Hrvata iz Vinkovaca, »Bunjevačkog kola« iz Subotice, »Srpske čitaonice« iz Sombora, Udruge podunavskih Švaba »Sombor«, Mađarske kasine »Petofi Sandor« te predstavnici Crkve.

Bandaš i bandašica

Čast da budu ovogodišnji bandaš i bandašica pripala je Ivanu Ispanoviću i Bojani Jozić. Oboje su rođeni u Somboru, te odrasli u njegovim prigradskim Nenadić salašima. Ivan je rođen 1987. godine, završio je Srednju poljoprivredno-prehrambenu školu, zaposlen je, a u Društvu sudjeluje u radu folklorne sekcije. Bojana je rođena 1988. godine, završila je Srednju tehničku školu, te upisala Pedagoški fakultet, a u Društvu je članica dramske i recitatorske sekcije.

nošnje, a predvođeni bandašom i bandašicom, pošli su na svečanu svetu misu u župnu crkvu Presvetog Trojstva. Osim članova našega Društva, koji su bili i najbrojniji, tu su bili dragi nam gosti članovi KUU »Prigorec«, te predstavnici HKPD »Matija Gubec« iz Tavankuta, HBKUD »Lemeš« iz Svetozara Miletića, HKPD »Silvije Strahimir Kranjčević« iz Bačkog Brega, KUDH »Bodrog« iz Bačkog Monoštora, KPZH »Šokadija« iz Sonte, HKPD »Stjepan Radić« iz Novog Slankamena, HKPD »Tomislav« iz Golubinaca, HKPD »Matija Gubec« iz Rume, te Udruge građana »Puls« iz Bezdana.

Na ulazu u prepunu crkvu pričekali su ih i pozdravili: župnik preč. Josip Pekaović sa župnikom župa u Odžacima i Apatinu preč. Jakobom Pfeiferom, župnik župe Svetoga Križa vlč. dr. Marinko Stantić, te kapelan u župi Presvetog Trojstva vlč. mr. Endre Horvat.

Ovaj, u pravom smislu dostojanstven ulazak mladeži sa svojim prigodnim znamenjima kao što su: vijenac od žitnog klasja, kojeg su nosili bandaš i bandašica, predivna kruna ispletana od žitnih vlati, što su je nosili Lemešani, društveni stijeg »Prigoraca«, a sve je to, uz zvuke orgulja, već najavljivalo ovu posebnu svečanost.

Svečana sv. misa zahvalnica, koju je predvodio dekan podunavski preč. Jakob Pfeifer s

već navedenim svećenstvom, otpočela je pjesmom »Do nebesa nek se ori...« koju su, uz zbor, prihvatili i svi okupljeni vjernici.

Predvoditelj misnog slavlja u nadahnutoj, lijepoj i prikladnoj propovijedi osvrnuo se i na uvjete u kojima živimo i radimo, te na prigodno odavanje zahvale Svevišnjem na plodovima žetve na ovim našim ravničarskim prostranstvima.

Svečani ručak u Hrvatskom domu

Predstavnici naše mladeži, predvođeni bandašem i bandašicom, pred oltar su prinijeli i položili plodove naših plodnih polja – svežanj pokošenog žita, pšenični vijenac, kruh od novoga žita, te domaće vino. Sve je to primljeno i blagoslovljeno.

Pri ovome smo se prisjetili i stihova vrijedne članice našega Društva Marije Feher,

koje smo u pozivnici za ovu prigodnu svečanost i naveli: »Neka Bog blagoslovi sva polja i salaše, i ovo žito naše što je za danas u krunu spleteno i mladim rukama prid oltar prinese.«

OPĆE VESELJE I RADOŠT: Po završetku sv. mise i primljenog blagoslova povorka je, na čelu s bandašom i bandašicom, te uz zvuke tamburica, pošla kroz grad zaustavljajući se na Trgu

simboliku ovog žetvenog slavlja. Prigodnim riječima predsjedniku se obratila bandašica informirajući ga o organizaciji ovog slavlja u našoj sredini, te mu je u ime Društva darovala posvećeni kruh napravljen od novoga roda. Nakon zahvale predsjednik je kruh izdijelio na komade te ga, zajedno s nazočnima, u slast i pojeo.

Podrazumijeva se da su članovi tamburaškog sastava svirkom i pjesmom dali poseban, još dodatni štimung ovoj prigodnoj i tradicionalnoj svečanosti.

Povorka je, uz pratnju tamburaša, dostojanstveno prošla glavnom ulicom u pravcu društvenog doma. Nakon svega, za sve sudionike i drage nam goste u velikoj dvorani društvenog doma priređen je svečani ručak.

Predsjednik Društva Šima Raič, kao domaćin, pozdravio je sve goste i članstvo, te čestitao mladima na lijepom i dostojanstvenom držanju. U ime nazočnih predsjednika se zahvalio bandaš Ivan Išpanović. Riječi zahvale i čestitke za lijepo organiziranu Dužionicu uputili su i župnik preč. Josip Pekaović te preč. Jakob Pfeifer.

U prezentiranim programskim sadržajima tijekom ova dva dana te, na koncu, u dobroj glazbi, plesu, veselju i priči svi smo uživali, te priveli kraju i ovogodišnju, 75. po redu, Dužionicu što je organizirana u našem gradu.

mr. Matija Đanić

Donatori

Uspjehu Dužionice svojim su prilozima pridonijeli i brojni donatori od kojih izdvajamo: Emiliju Dorotić, koja je Društvu darovala bunjevačko narodno ruho koje će iduće godine nositi bandašica, potom Žigu Fratrića i Šimu Hornjaka, te Ministarstvo kulture Republike Srbije, Generalni konzulat Republike Hrvatske i SO Sombor.

Kao i prethodnih godina, tako su i ovoga puta prigodnu krunu, jedan od simbola Dužionice, isplele Janja Pekaović i Lidija Džinić, oko 250 prigodnih privezaka djela su vrijednih ruku više naših žena, kruh od novoga roda umijesila je i ispekla Marija-Magdalena Išpanović, a bandašicino odijelo sašila je Anastazija Jozić.

KUU »Prigorec«

KUU »Prigorec« djeluje od 1975. godine te sada okuplja 90 članova. Aktivnosti ove udruge odvijaju se kroz četiri sekcije: folklorni ansambl, dječji ansambl, žensku vokalnu skupinu »Kraljevčanke« i tamburašku sekciju. Na programu »Prigorec« ima 15 koreografija iz Hrvatske, te pjesme i plesove Hrvata iz Bačke i zapadne Hercegovine. Godišnje Udruge održava više od dvadeset nastupa u zemlji i inozemstvu (Italija, Mađarska, Belgija, Srbija...), a u lipnju redovito organizira kulturnu manifestaciju »Prigorski dani« na kojoj sudjeluju društva iz Hrvatske i inozemstva.

Ovoga puta u goste nam je stiglo 30 članova na čelu s predsjednikom dipl. ing. Sinišom Škorcom i ravnateljem tamošnje osnovne škole Ivicom Vlašićem.

Kardinal Vinko Puljić u Somboru

Svetkovina Gospe Karmelske

U održanoj propovijedi kardinal je, uz ostalo, istaknuo i specifičnosti njegove bosansko-hercegovačke, kao i ove naše somborske sredine, u kojima žive ljudi različitih vjera, nacija, jezika i kultura, ističući i svoju osnovnu želju da »žar vjere vječno živi u nama«

Ovogodišnje obilježavanje Gospe Karmelske u našem je gradu bilo izuzetno svečano. Tog 16. srpnja u karmelićanskoj crkvi okupio se veliki broj vjernika – kako iz grada i susjednih sela, tako i iz šireg prostora Bačke. Tu su bili pripadnici svih katoličkih naroda ovoga kraja, kao i njihovi dragi gosti.

Kako to u ovakvim prigodama uvijek i biva, i ovoga je puta crkva bila lijepo i prigodno postavljena kako bi mogla primiti što veći broj vjernika. Svi oltari i drugi odgovarajući prostor bili su skladno ukrašeni divnim gladiolama i drugim dekorativnim cvijećem, a glavni oltar i stubišta, što odvajaju središnjicu crkve od bočnih lađa, resili su žuto-bijeli i bijelo-smeđi stjegovi – obilježja Svete Stolice i karmelskog reda.

Točno u 11 sati, uz zvuke orgulja, članovi našeg HKUD-a, te HBKUD-a »Lemeš« iz Svetozar Miletića i HKUD-a »Silvije Strahimir Kranjčević« iz Bačkog Brega u svojim su narodnim nošnjama dostojanstveno ulazili u crkvu noseći na svojim ramenima kip Majke Božje. Slijedili su ih ministranti, sjemeništarci,

bogoslovi, đakoni i brojno svećenstvo na čelu sa sarajevskim nadbiskupom i predsjednikom Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine uzoritim kardinalom Vinkom Puljićem.

Nakon svečane pjesme »Zdravo Djevo«, koju je pjevao subotički zbor «Colegium musicum catholicum» na čelu s Miroslavom Stantićem i orguljašem Kornelijem Vizinom, te cijelom raspjevanom crkvom, kardinal je u ime Sarajevske nadbiskupije pozdravio sve vjernike, nazočno svećenstvo, predstavnike sestrinske Pravoslavne crkve, članove pojedinih KUD-ova, gradonačelnika Sombora dr. Jovana Slavkovića sa suprugom i druge, te izrazio sreću i zadovoljstvo što se, po prvi put, nalazi u ovoj sredini i u ovoj predivnoj crkvi.

Svečanu svetu misu slavio je kardinal uz sudjelovanje domaćeg priora o. Anđelka Jožića i nazočno svećenstvo. U održanoj propovijedi kardinal se, uz ostalo, osvrnuo i na povijest karmelskoga reda – njegov nastanak na gori Karmel na Bliskom istoku, dolazak redovnika u Europu i slično – ukazujući na njihove muke, patnje, stradanja, ali i pobjede. Istaknuo je i specifičnosti njegove bosansko-hercegovačke, kao i ove naše somborske sredine, u kojima žive ljudi različitih vjera, nacija, jezika i kultura, ističući i svoju osnovnu želju da »žar vjere vječno živi u nama«.

Predstavnici mladeži u svojim su nošnjama pred oltar prinijeli i položili plodove naših plodnih polja – svežanj pokošene pšenice, kruh od novoga žita, te domaće vino, a Brežani predivan ručni rad – rukovtorinu njihovih vrijednih žena. Sve je to kardinal blagoslovio i primio.

Pri kraju je pater Anđelko Jožić, kao domaćin, zahvalio dragom Bogu i Kraljici Karmela za sva dobra što su nam ih dali, a uzoritom kardinalu, svećenstvu i svim nazočnim vjernicima što su svojim sudjelovanjem u tako velikom broju pridonijeli da slavlje bude na zavidnoj visini i protekne u najljepšem redu.

Nakon završene svete mise i primljenog blagoslova za sve nazočne vjernike i njihove goste u dvorištu samostana priređen je prigodan domjenak.

Matija Đanić

Gospri od Karmela

Draga Gospo Karmelska
Ti kraljice nebeska
pomoćnice svih kršćana
došli smo Ti sa svih strana.

Tužne, bolne i sirote pogledaj nas molimo
Te ogrni nas plaštom mira
primi nas u Tvoja krila.

I u zdravlju i radosti
u bolesti i žalosti
Ti odbila nikog nisi
milostiva Majka Ti si.

Kao što si Majko mila
Šimunu Ti govorila:
evo sinko moj ljubljeni
škapulara svetog Tebi
znak je ljubavi i mira
u njemu je sveta vira.

Ko nosi mog škapulara mom se Sinku
zagovara zaboravljen neće biti plaštom ču ga zaštititi.

Kad nam suze lice kvase
Ti zacili rane naše
nek nam Tvoja ljubav čista
u srcu ko ljljan blista.

O blažena Djevice
kršćana pomoćnice
blagoslovi Majko nas
daj nam mir i vični spas.

Marija Feher

Gostovanje u Budimpešti

Nezaboravni mostovi, trgovi, građevine...

Somborci bili gosti gradonačelnika Kispesta, XIX. kvarta glavnog grada Mađarske

Na poziv gradonačelnika Kispesta, tog XIX. kvarta Budimpešte s kojim je Sombor zbratimljen, članovi našega Društva su 29. i 30. rujna boravili u glavnom gradu Mađarske. Poziv je uslijedio prigodom sada već tradicionalnog »Miholjskog proštenja«.

Kispest ima oko 35.000 stanovnika, prekrasno uređene trgove i parkove kao i mnoge monumentalne građevine, te spada među najelitnije kvartove mađarske metropole. Po dolasku i kraćem razgledanju ove gradske četvrti, uslijedio je svečani ručak u gostionici »Guliver«, gdje su bili nazočni domaći uglednici: gradonačelnik Peter Gajda sa suradnicima, te suorganizator posjeta predsjednik Srpske manjinske samouprave Borislav Rus, dok su s naše strane nazočili – gra-

adonačelnik Sombora dr. Jovan Slavković sa suprugom, predsjednik Skupštine Općine Veljko Stojnović sa suradnicima, te predsjednik našega Društva Šima Raič sa suprugom i sudionicima predstojećeg kulturno-umjetničkog programa.

Sudionici koncerta, koji je održan na Trgu sv. Franje, uz članove našega Društva bili su i gosti iz Hrvatske i Bugarske. Po našoj ocjeni program, koji su izveli članovi folklor našega Društva, bio je veoma dobar što, uz ostalo, potvrđuju i pljesak i ovacije nazočnih. Nakon koncerta druženje mladih je nastavljeno u navedenom objektu »Guliver«, gdje su naši tamburaši, skupa s onima iz Hrvatske i Bugarske, uz igru i pjesmu stvorili ugodno raspoloženje.

Nakon svega, uz savjete stručnog vodiča pošlo se u noćno razgledanje grada. Vožnja metroom od hotela do centra grada trajala je oko pola sata, a metro ovog grada jedan je od najstarijih u Europi, građen početkom XIX. stoljeća. Centar mađarske metropole, sav u blještavom svjetlu, oduševio je našu mladež. Pogled s peštanske strane na Budim u tim noćnim satima očaravajući je. Pa, ne kaže se uzalud: »Ako Budimpeštu noću nisi vidio, kao da nisi niti bio u ovom velegradu.« Grad krasi brojni spomenici,

trgovi, parkovi, a tu su i ugodni kafići s glazbom. Uz osvijetljenu Citadelu svima se pogled zadržavao na predivno osvijetljenom visećem mostu Lanc hidu, kojeg je dao sagraditi Istvan Szecsenyi između 1839. i 1849. godine. To je bio prvi most takve vrste u svijetu. Ovaj je most, uz

koga su i dva lava – njegovi vjerni čuvari, rekonstruiran 1949. godine.

Idućeg dana, 30. rujna, slijedio je obilazak Pešte i Budima. Vodič Igor Rus našoj je mladeži uspješno dočarao povijest i kulturu kako Budimpešte, tako i Mađarske u cijelosti. Tako je upoznavanje Budimpešte, a dijelom i Mađarske, ostavilo veoma lijep i ugodan dojam o ovoj nama susjednoj zemlji.

Jolika Raič

Deseti rešetarački susret pjesnika

Pod pokroviteljstvom potpredsjednice Vlade RH Jadranke Kosor, Brodsko-posavske županije i Općine Rešetari, KLD »Rešetari« iz Rešetara organiziralo je 22. rujna 2007. godine 10. rešetarački susret pjesnika iz dijaspore i Hrvatske. Ove godine na natječaj je stiglo 140 pjesama iz 19 zemalja svijeta, a u zbornik su tiskane 133 pjesme.

U 11 sati pjesnici su u OŠ »Ante Starčević« s učenicima govorili o sebi, svojim pjesmama, čitali pjesme, odgovarali na pitanja i slušali pjesme koje su učenici recitali.

U 16 sati je organizirano primanje kod načelnika poglavarstva, a u 17 sati, u istoj

prostoriji, promocija knjige »Odbljesci kruga«. U ovom zborniku pjesama s ovih prostora zastupljeni su: Ana

Fedver i Robert G. Tilly iz Subotice, Katarina Firanj, Marija Bajić i Antun Kovač iz Sombora, Ivan Pašić iz

Monoštoru, Josip Dumendžić Meštar iz Bođana, te još dvoje članova »Lire naive« – Mila Markov Španović iz Srijemske Mitrovice i Adam Bešlin Nova, Monoštorac iz Bilja.

U 19 sati u blagovaonici tvornice kože »Psunj« počela je svečanost pjesničke večeri. Nakon kratkog, ali sadržajnog govora političara, urednika, organizatora i izbornika, počelo je čitanje pjesama, koje je potrajalo, budući da je bilo vjerojatno preko četrdeset pjesama, ali, s obzirom da je sve bilo dobro organizirano, na vrijeme je došao kraj službenom dijelu programa, da bi posle njega uslijedili večera, igra, pjesma i druženje.

Antun Kovač

Gostovanje somborskih glumaca u Županji

»Kad se opanak popapuči«

Dana 22. rujna 2007. dramska sekcija HKUD »Vladimir Nazor« iz Sombora nastupila je u dvorani »Mladost« gradskog amaterskog kazališta u Županji, u Republici Hrvatskoj.

Da bi do te suradnje došlo pobrinulo se dvoje redatelja, Ivica Janić iz Županje i Marija Šeremešić iz Sombora. Dogovoreno je da se gostuje s komedijom Jovana Sterije Popovića »Pokondirena

tikva«, a u obradi somborske redateljice komedija je dobila sasvim drugačiji pečat. Redateljica je promijenila naslov u »Kad se opanak popapuči«, a zatim je slobodno prevela tekst u urbanu sredinu Sombora i okolice i samim tim dala drugačiji pristup Sterijinom komadu.

S obzirom da je dogovoreno kako će predstava početi u 19 sati, iz Sombora smo krenuli u 15,30. Dogovor je bio da nas prije ulaska u Županju dočeka djelatnik kazališta Branko Puhek, kako bismo bez mnogo lutanja stigli na određite. Tako je i bilo, a pred kazalištem

nas je dočekala povećana skupina glumaca iz tamošnjeg kazališta. Tako srdačnom dočeku (prvi put se susreću članovi tih dviju udruga) nitko se nije mogao nadati, pa su se to predivno ozračje i ljubaznost domaćina prenijeli i na goste. Činilo se kao da se već odavno poznaju i da prvi susret i nije prvi, već tko zna koji po redu. Za druženje nije ostalo puno vremena, pa se krenulo s postavljanjem scene za nastup.

U predivnoj dvorani »Mladost« amaterskog kazališta bila nam je čast prikazati se u najboljem izdanju. Počeli smo polako i s malom dozom straha da bismo se, kako je vrijeme odmicalo, sve više i više oslobađali početne treme, a i publika je to osjetila, pa je pljeskom i smijehom nagrađivala taj naš trud. Bilo je lijepo pred velikim brojem gledatelja pokazati sve svoje umijeće i zahvaliti im na srdačnosti. Po završetku predstave, nakon što smo dobili divnu košaricu cvijeća, uz gromoglasno pljeskanje oprostili smo se od vrlo zahvalne publike.

Potom se išlo u obližnji restoran, gdje je bila predviđena večera za sudionike. Tu nas je prvo pozdravila članica uprave kazališta Katarina Berač toplom pohvalom za prikazani igrokaz i sa željom da se druženje nastavi i dalje između ovih dviju udruga. Zatim je redateljica Marija Šeremešić zahvalila na toplom prijemu i obećala u ime svih nas da ćemo u Somboru u HKUD-u »Vladimir Nazor« nastaviti druženje i suradnju dviju udruga. Zatim je uzeo riječ i predsjednik

HKUD »Vladimir Nazor« Šima Raič, koji je također zahvalio na toplom prijemu i, uz mali dar domaćinu, s nekoliko riječi dao prikaz – kada je Društvo nastalo i kojim se sve sekcijama bavi. Zatim je pjesnik Zvonimir Stjepanović zahvalio, kako je rekao, na divnom gostovanju i lijepom prikazu komedije Jovana Sterije Popovića, koja je u režiji Marije Šeremešić dobila jednu sasvim novu konotaciju. Tom je prigodom podijelio nekoliko svojih knjiga za sjećanje na ovaj susret.

Poslije obilne večere i divne glazbe od strane njihovog ansambla, kad se pjevalo, igralo i razmjenjivalo iskustvo u radu, brzo se došlo do momenta kad se trebalo oprostiti od dragog nam domaćina i krenuti put Sombora. Srdačno pozdravljeni od svih nazočnih, uz obostranu želju da se što prije vidimo u Somboru, krenuli smo kući. Domaćin nas je ponovno lijepo ispratio do izlaska iz Županje i srdačno mu zahvaljujemo na tome.

Zvonimir Lukač

HKUD »Vladimir Nazor« na Vinkovačkim jesenima

Suradnja Somboraca i Ivankovčana

Jedna od najstarijih kulturno-zabavnih i gospodarsko-turističkih manifestacija u Hrvatskoj »Vinkovačke jeseni« u Vinkovcima, ove su godine održane pod nazivom »Jesen stiže – kukuruzi zlate«. Sudjelovalo je 75 folklornih skupina i kulturno-umjetničkih društava s više tisuća sudionika iz Bosne i Hercegovine, Srbije, Njemačke i Hrvatske uz brojne posjetitelje.

Mlada folklorna skupina HKUD »Vladimir Nazor« bila je gost u nedjelju 9. rujna, u okviru Dječjeg tjedna na 42. po redu Vinkovačkim jesenima. U defileu ulicama Vinkovaca, u narodnim

je nošnjama sudjelovalo 55 dječjih skupina iz Srbije, Bosne i Hercegovine i

Hrvatske. Smotra dječjeg folklora održana je u središtu grada na pozornici pod velikim šatorom. Naših tridesetak dječaka i djevojčica uspješno su prikazali scenski prikaz »Kraljice« u koreografiji Kristine Pekačević. Domaćin članovima našega Društva bilo je KUD »Seljačka sloga« iz Ivankova. Po obilasku Ivankova, jednog od najvećih sela Vukovarsko-srijemske županije, priređen je ručak na kome su predsjednici društava Marjan Kuternik i Šima Raič razmijenili prigodne darove i dogovorili daljnju međusobnu suradnju.

Zoran Čota

Salašarska književna večer

– Vojislav Sekelj. Nadahnuto je recitirao nekoliko svojih antologijskih pjesama. Književnik i filozof Tomislav Žigmanov, svestrani književnik i promicatelj hrvatskih interesa na svim razinama, promovirao je svoju knjigu filozofskih eseja «Minimum i maximum» i na zadovoljstvo nazočne publike pročitao nekoliko svojih pjesama i rečenica proze.

Od trojice pjesnika najmlađi po stažu je Mirko Kopunović iz Subotice. Predstavio je svoju novu zbirku pjesama sažetu u knjizi «U iskrama nade». Bila je to svojevrsna premijera ovoga djela u Somboru. Članovi naše literalne sekcije predvođeni pročelnikom Antunom Kovačem recitirali su po slobodnom izboru ponešto iz svog stvaralaštva na oduševljenje nazočnih.

Uz domaćinski domjenak druženje se nastavilo dugo u noć, nastavljajući tako tradiciju održavanja «Salašarskih književnih večeri».

Mato ing. Matarić, Nenadić

U Nenadiću, na salašu Matarića, održana je uspješna književna večer. Svoje stihove predstavili su književnici iz Subotice, koji stvaraju na hrvatskom jeziku. Program je vodio pjesnik koji se proslavio zbirkom «Rič fali»

»Colorit 07.« na Gradini

Vedro raspoloženje i razigrana mašta

U organizaciji Hrvatskog kulturno-umjetničkog društva «Vladimir Nazor» iz Sombora, u subotu 8. rujna 2007. godine, po sedmi je put održana međunarodna likovna kolonija »COLORIT«.

Ovaj put lokacija je bila lijepi ambijent salaša, na autentičnom salašu Stane i Pavla Matarića u Gradini. Na ovom salašu održana je i prva kolonija »COLORIT 01.« 2001. godine.

U izuzetno ugodnom i prostranom prostoru, koji od svoje autentičnosti ništa nije izgubio, inspiracije okupljenim slikarima nije nedostajalo. Sudjelovali su slikari amateri kao i akademski slikari.

Nebo je i ovoga puta bilo naklonjeno, pa je vrijeme bilo ugodno.

Okupljene slikare i goste su na početku u ime organizatora i domaćina pozdravili predsjednik HKUD »Vladimir Nazor« Šima Raič i domaćica susreta Stana Matarić. Od strane gostiju pozdravnu je riječ uputio predsjednik likovnog odjela HKC »Bunjevačko kolo« iz Subotice Josip Horvat, koji je istaknuo važnost ovakvog susreta, druženja i stvaranja, ujedno je zahvalio na gostoprimstvu i izrazio nadu da će ovakvi susreti i ubuduće biti organizirani.

Sudionici susreta bili su: Andrija Bošnjak, gost iz Republike Hrvatske (Baranje), Josipa Križanović, Hilda Vujaković i Katica Seleši iz Subotice i somborski slikari: Stipan Kovač, Stana Libić, Cecilija Miler, Marija Fišer, Slobodan Nastasić, Branko Maravić, Jene Višinka, Petar Mraković, Dubravka Terzić, Đorđe Kumerkramer, Marija Kovač i Šima Kalmar.

Vedro raspoloženje kao i obično, a mašta se razigrala, boje sve blistavije, priroda preslikana na osobit način, i slikar opet svojim plemenitim bićem zaustavlja obojeno vrijeme. Prisutni neposredno doživljavaju stvaranje slika, koje i ovaj put odišu snagom i nježnošću svojih kreatora.

Stvoreno je tridesetak slika različite tematike i tehnike, ali je pejzaž – vojvođanski salaš

sa svojim šupama i šupicama, čardacima, ogradama i dermom – najomiljeniji među slikarima amaterima. Tu su i mrtve prirode, portreti i ostalo.

Jedna je slikarica imala ideju mrtve prirode pa se pitala kako da je počne. Na to će drugi: »Ako Vam je živa priroda lakša, naslikajte nju, a mi ćemo je poslije ubiti.«

Kolonija je trajala jedan dan. Medijski je praćena od stane TV kuće iz Subotice i uvijek prisutnog somborskog SPEKTRA.

Zamjenica pokrajinskog tajnika za propise, upravu i nacionalne manjine Antonija Čota upozнала je TV gledateljstvo, kao i nazočne, sa slikarima i slikama nastalim na ovoj koloniji. Pokraj ostalog gđa Čota

je naglasila važnost salaša u životu i tradiciji bunjevačkih Hrvata i iznijela svoje dojmove o svakoj slici.

Druženje je nastavljeno i u večernjim satima uz glazbu, juneći paprikaš i svjetla sa starog derma.

I ovaj put zahvaljujemo na gostoprimstvu veoma ljubaznim domaćinima, lijepim darovima slikara koji ostaju našem Društvu, gostima i svim sudionicima. Vidimo se iduće godine opet na nekom lijepom salašu.

Održavanje kolonije financijski su pomogli: Pokrajinsko tajništvo za propise, upravu i nacionalne manjine, te Pokrajinsko tajništvo za kulturu i obrazovanje.

Janoš Raduka

Gostovanje Lire naive u Lemešu

Na poziv Hrvatsko-bunjevačkog kulturno-umjetničkog društva »Lemeš« iz Svetozar Miletića, članovi Lire naive Sombora i okolice bili su gosti u Svetozar Miletiću u petak 20. srpnja 2007. godine, povodom Dužijance, čija je završna svečanost bila u nedjelju 22. srpnja 2007. godine.

U lijepoj, velikoj dvorani Mjesne zajednice, koja je bila ukrašena ručnim radovima članica Društva, sakupili su se najvjerniji ljubitelji lijepe riječi, a

članovi Lire naive su pročitali po dvije svoje pjesme. Među članovima su bili: Lucija Knezi, kućanica – Lemešanka, Marija Feher iz Čonoplje, Katarina Firanj iz Nenadića, te Emilija Dorotić, Hermina Malković, Marica Mikrut i Antun Kovač iz Sombora.

Poslije ovih simpatičnih, šaljivih i razumljivih pjesama uslijedilo je razgledanje ručnih radova, zatim divani, komentari, osvježnje, a prodano je i nekoliko zbirki knjiga Lira naiva 2007. godine.

Antun Kovač

Monoštorci opet uspješno organizirali svoju manifestaciju

Velika fešta i veliki pljusak obilježili 3. Bodrog-fest

U subotu 11. kolovoza 2007. godine, po treći je put u Bačkom Monoštoru održan etno festival hrane, tradicije i obrtničkih proizvoda »Bodrog-fest«.

kluba »Nidan«, članovi literarne skupine iz Monoštora, te članovi KUD »Rumunka« također iz Monoštora.

U 16 sati u parku ispred Centra građanskih aktivnosti otkrivena je spomen ploča prerano preminulom lideru eko-pokreta u središnjoj i jugoistočnoj Europi Davidu Reederu, čovjeku koji je jako volio doći u Monoštor i koji je u Monoštoru promovirao zaštitu okoliša, poticao stvaranje etno-eko centra za Gornje Podunavlje, pomagao ljudima živjeti od svojih starih zanata i stvoriti eko turizam.

Odmah nakon ovog kratkog ali vrlo značajnog događaja, preko puta CGA, u crkvi svetog Petra i Pavla, održan je koncert duhovne glazbe uz sudjelovanje solistice Sonje Šarić, zbora »Musica viva« iz Svetozar Miletića, flautistice Andree Čapo i crkvenog zbora župe svetog Petra i Pavla.

Ispred crkve, na otvorenom prostoru, upriličena je prodajna izložba slika mlade akademske slikarice Marije Kovač, koja je htjela dati svoj doprinos ovoj prekrasnoj manifestaciji u selu svojih predaka. Preko puta, u Domu kulture, po treći put na istom mjestu svoje je slike izlagao i Stipan Kovač. Malo dalje, u samom centru prodavalo se sve i svašta – od slika urađenih od slame, zidnih satova na drvetu, sve što se može napraviti od meda, raznoraznih privezaka i bedževa s oznakom »Bodrog-fest«, preko šokačkih ručnih radova,

nošnje, čizama, pa sve do velikog drvenog korita za klanje svinja.

U 18 sati na središnjoj bini nastavljen je kulturno-umjetnički program u kojem su se predstavili: KUDH »Bodrog« i KUD »Rumunka« iz Monoštora, zbor »Musica viva« iz Svetozar Miletića,

no otpjevao svoja dva sata, bez ijedne zamjerke, a kako neki procjenjuju, pred oko 5000 slušatelja na trgu i okolnim ulicama.

Od ranog jutra pa do skoro sljedećeg jutra, monoštorski su ugostitelji nudili sve što je teško odbiti za jelo i piće po skromnim cijenama.

Program je započeo defileom fijakera i jahača konjičkog kluba »Zapadna Bačka« na čelu s domaćinom, odgajivačem konja Josipom Đipanovim, koji je predao raport gradonačelniku Sombora dr. Jovanu Slavkoviću, a koji je nakon toga i službeno otvorio »Bodrog-fest«. Kad je defile završen djeca, pa i odrasli, uživali su u vožnji fijakerima po selu sve do večernjih sati, a program je nastavljen s velike bine u središtu sela, gdje su sudjelovali predstavnici karate

KUD »Ravograd« iz Sombora, gosti iz Celja (Slovenija) i KUD »Petefi Sandor« iz Kupusine. Pred sam kraj programa istresao se pravi ljetni pljusak, koji je malo poremetio program, tako da Adam Bešlin nije uspio pročitati svoju pjesmu, dok je Antun Kovač svoju pročitao pred sam pljusak. Kiša je relativno brzo prestala tako da je zvijezda večeri Zvonko Bogdan pošteno i vrlo uspješ-

Poslije Zvonka Bogdana na prostoru ispred CGA počeli su koncerti rock bandova, a završili su se negdje pred jutro.

Predsjednik organizacijskog odbora i tajnik Mjesne zajednice Bački Monoštor Zoran Miler zadovoljan je odazivom posjetitelja i nastojat će, sa svim svojim suradnicima, da slijedeće godine »Bodrog-fest« bude još bolje posjećen.

Antun Kovač

Hrvati iz Vojvodine na rijeci Buni, u Međugorju i Sinju

Izvoru se svome vrati

U povodu 320. obljetnice dolaska posljednje velike skupine Dalmata, katoličkih južnih Slavena, predaka Bunjevaca, u Bačku, pretežno u područje Bajskog trokuta – Baja, Sombor, Subotica – vojvodanski su Hrvati posjetili stari kraj. Oko 150 članova i simpatizera Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini, među kojima i članovi HKUD »Vladimir Nazor«, ostvarili su putovanje 3., 4. i 5. kolovoza posjetom Čitluku, rijeci Buni, Blagaju, Međugorju i Sinju.

Goste iz Bačke predvodene predsjednikom DSHV-a Petrom Kuntićem i dopredsjednicima – Josipom Gabrićem, Martinom Bačićem, Dujom Runje i Matom Matarićem primio je u Čitluku, gdje su bili i smješteni, gradonačelnik Ivo Jergić riječima: »Dobro došli svome kraju«. Općina Čitluk nalazi se na visoravni Brotnjo čuvenoj po uzgoju grožđa i vina Žilavka i Blatina, ima 16.000 stanovnika, a zahvaljujući vjerskom turizmu u Međugorju ostvari više od milijun noćenja godišnje. Petar Kuntić i Dujo Runje istaknuli su značaj obnavljanja pokidanih veza bunjevačkih Hrvata sa svojim korijenima i svojim podrijetlom. Pred najездом Turaka u 17. stoljeću uz

vodstvo franjevacu morali su napustiti svoja ognjišta oko rijeke Bune, na lijevoj obali Neretve u istočnoj Hercegovini. Višegodišnji dug i mukotrpan put vodio je preko rijeka Neretve i Cetine, zaleđa Makarske i Splita, preko Ravnih kotara

i Like, sve do ravne Bačke. Na tom su putu neki i ostajali, stvarali nova ognjišta. I tako se govori o podunavskim, primorsko-ličkim i dalmatinskim Bunjevcima hrvatskoga roda.

Posjet župi Presvetog Trojstva u Blagaju započeo je u novoizgrađenom pastoralnom centru blaženog Alojzija Stepinca na Buni, gdje je svetu misu za vojvodanske Hrvate služio don Ivo Sutalo. U svom predavanju nakon mise istaknuo je kako ime Bunjevac potječe od naziva rijeke Bune, što u prijevodu znači dobra, mirna, blaga rijeka, a po čemu je i mjesto Blagaj dobilo svoje ime. Buna je blaga rijeka sa snažnim izvorom, kao što je i narod koji od nje potječe, narod koji je pokazao da će takvo divno mjesto radije napustiti nego napustiti svoju vjeru. Potom je posjećena crkva Presvetog Trojstva u Blagaju, devastirana s teškim oštećenjima prozora, vrata, krova, zidova, ali s mramornom spomen-pločom koju su postavili bački Hrvati s vlč. Blaškom Rajićem 1933. godine prigodom turneje Bunjevaca kroz Bosnu, Hercegovinu i Dalmaciju. Teško vidljivo, nečitko, uzvišeno u mramoru je uklesano:

Ekspedicija vojvodanskih Hrvata posjetila je i hodočastila marijansko svetište Medugorje, mjesto ukazanja Gospe. Skupa s mnoštvom vjernika iz cijelog svijeta i katoličke mladeži bili su nazočni na koncelebriranoj svetoj misi na hrvatskom jeziku na otvorenoj bini ispred crkve u Medugorju.

Posljednjeg dana boravka, u nedjelju, uslijedio je odlazak u Sinj, prijam izaslanstva kod gradonačelnika, obilazak grada i posjet ergeli konja Viteškog alcarskog društva u Sinju. Potom praćenje, skupa s desetak tisuća gledatelja iz Cetinske krajine i njihovih gostiju s cjelokupnim državnim vrhom Republike Hrvatske, tradicionalne 292. po redu Sinjske alke. Najavu službenog spikera da su na Sinjskoj alci prisutni Hrvati iz Vojvodine gledatelji su pozdravili burnim pljeskom. Natjecanje alkara proteklo je u viteškom ozračju, a slavodobitnik ove godine je debitant, 26-godišnji alkar Tino Radanović.

Zoran Čota

Budi mir s tobom mila vilo Bune
Uvik smo bili virni tvojoj riči
Njegve i lance slomili smo ropstva
Evo nas opet u tvom zagrljaju!
Vinac slave sa plodnih nam ravni
Cio tvoj narod šalje u znak hvale
I naše molitve budu uslišane
Sudari stoljeća nisu nas slomili
Ustrajni smo bili i bi ćemo uvijek
Hvala ti
Dok ovim putem tvoj izvor romori
Rod tebe nikad zaboravit neće
Valova šum nas hrabri u životu
A ti nam budi tišiteljka mila
Tebe nas veže ova gruda zemlje
I roda budućnost sve lipša izgleda

Divni rodoljubivi stihovi, uvijek aktualni, pisani od za sada nepoznatog autora. Je li to Aleksa Kokić, vlč. Blaško Rajić ili netko treći? Jedno je sigurno – spomen ploča će biti obnovljena i ponovno postavljena na isto mjesto od strane potomaka onih koji su je s ponosom postavili.

Potom je uslijedio dolazak na vrelo rijeke Bune, gdje iz velike špilje izlazi ogromna količina vode od 38 kubičnih metara u sekundi, koja postaje bistra, fina, dobra, mirna, blaga rijeka Buna.

Iz rada dramsko-recitatorske sekcije

Ni trena slobodnog vremena

Nakon gostovanja u Županji, u Republici Hrvatskoj, Somborci su imali prigodu ponovno vidjeti predstavu »Kad se opanak popapuči«, koju je Marija Šeremešić priredila na podlošku »Pokondirene tikve« Jovana Sterije Popovića. Kao i na premijeri publika je ponovno pljeskom pozdravljala glumce na otvorenoj sceni.

No, glumci nemaju niti trena slobodnog vremena, jer je već u tijeku priprema za novu jednočinku, koja će biti premijerno

izvedena o obljetnici Društva. Mlađa skupina za sljedeću sezonu priprema scensku igru »Igrajmo se mora«.

U Subotici je 17. rujna održana smotra recitatora. Naše su Društvo zastupali Miloš i Lea Jevtić, Dejana Jakšić i Emina Firanj. O uspjesima ćemo čitati u sljedećem broju. Na Očeve ćemo ponovno imati prigodu uživati u božićnim pjesmama te vas, cijenjeni čitatelji, već sada pozivamo.

D. Jakšić i B. Jozić

Prikladno i dostojanstveno obilježen Zavitni dan u Monoštoru

Majci Božjoj za spas sela

Bački Monoštor je, uz ostalo, poznat i po održavanju svetkovine »Zavitnog dana«. Naime, pri kraju Drugog svjetskog rata, tijekom listopada 1944. godine, postojala je velika opasnost od totalnog razaranja sela. Pučanstvo, koje tih dana nije izbjeglo iz sela, a to su uglavnom bili žene i djeca, 13. se listopada okupilo u mjesnoj crkvi,

mons. dr. Andrije Kopilovića, dekana somborskog preč. Josipa Pekanovića i domaćeg župnika vlč. Gorana Vilova.

Svečanoj svetoj misi posebnu je vrijednost dala prikladna i nadahnuta propovijed nadbiskupa Hočevara. Uz puno priznanje za sve što je činjeno i što se čini na očuvanju vjere i ljudskog dostojanstva na ovim prostorima, on je svim

Srbiji Branka Horvata, dopredsjednika HNV-a za Podunavlje Stipana Šimunova, predsjednika Općine Sombor dr. Jovana Slavkovića sa suprugom, predsjednika SO Sombor Veljka Stojnovića te potpredsjednicu Martu Odri Horvat, tajnika MZ Bači Monoštor Zorana Milera, direktora »Vojvođanskih šuma« Stipana Kusturina sa suradnicima, urednika Radionice i posudionice narodnog ruha iz Zagreba prof. Josipa Forjana sa suradnicima, predstojnika ureda HMI Vukovarsko-srijemske županije Silvija Jergovića, potpredsjednika DSHV-a Matu Matarića, predsjednika Odbora za međunarodnu suradnju u SO Sombor Karla Loga, te svećenike vlč. Gorana Vilova i msgr. Marka Forgića, kao i sve nazočne, dok su posebni pozdravi upućeni članovima KUD-ova sudionika programa.

Predsjednica KUDH »Bodrog« Marija Turkalj, otvarajući svečanost Zavitnog dana, lijepim se i prigodnim riječima obratila gostima, posebice izvođačima programa, poželjevši im dobar uspjeh i ugodan boravak. Skupu se obratila i novopostavljena konzulica mr. Ljerka Alajbeg ističući specifičnosti položaja Hrvata na ovim prostorima, te navodeći i svoja iskustva iz diplomatske službe stečena u Belgiji i Luksemburgu.

VESELA JE ŠOKADIJA: U kulturno-umjetničkom dijelu programa izvedene su prigodne improvizacije starih običaja,

gdje se sa svojim župnikom molitvom obraćalo Majci Božjoj za spas sela i njegovih žitelja, te dalo zavjet da će, ako budu uslišeni, svake godine na taj dan u 12 sati služiti svetu misu zahvalnicu. Dani se zavjet poštuje te je ovogodišnji Zavitni dan šezdeset četvrti po redu (računajući i onaj iz 1944.).

CRKVENO SLAVLJE: Za ovu je prigodu župna crkva sv. Petra i Pavla bila besprijeckorno svečano uređena – sva ukrašena predivnim rukotvorinama ovdašnjih vrijednih žena kao i odgovarajućim cvijećem.

Točno u 12 sati u crkvu su svečano uneseni sveti križ i crkveni stjegovi iza kojih su dostojanstveno ulazila djeca, mladež, te odrasli, svi odjeveni u svoje narodne nošnje, potom predstavnici pojedinih kulturno-umjetničkih društava i drugi gosti, a nakon njih ministranti, đakoni, bogoslovi, svećenici, te nadbiskup i metropolit beogradski msgr. Stanislav Hočevar u pratnji

vjernicima i nazočnima poželio obilježiti Božjeg blagoslova. U ime pučanstva sela nadbiskupu je uručen prigodan dar, poslije čega je uslijedio dječji recital, koji je pretežno sadržavao pjesme posvećene Majci Božjoj i Gospi Fatimskoj, te zbivanjima one ratne 1944. godine. To su uglavnom sastavi ovdašnjeg samoukog pjesnika Ivana Pašića.

DUŽNOSNICI: Do 2001. godine Zavitni je dan obilježavala samo crkva održavanjem svete mise zahvalnice, da bi od tada svetkovina dobila i nove sadržaje. Naime, KUDH »Bodrog« se uključuje u ovu aktivnost te svojim sadržajima obogaćuje ovu svetkovinu. Taj je dio organiziran u večernjim satima u sportskoj dvorani osnovne škole.

Dvije simpatične voditeljice, uz pozdrave svim nazočnima, posebno su pozdravile: konzulicu Generalnog konzulata RH u Subotici mr. sci. Ljerku Alajbeg sa suradnicima, predsjednika HNV-a u

Sudionici programa

KUD »Šokačka grana« iz Osijeka i KUD »Ravnica« iz Starih Perkovaca, oba iz Hrvatske, HUK »Lajčo Budanović« iz Male Bosne, HKUD »Silvije Strahimir Kranjčević« iz Bačkog Brega, HKUD »Šokadija« iz Sonte, KUD »Petefi Šandor« iz Bezdana, KUDH »Bodrog« i KUD »Rumunka«, oba iz Monoštora.

Uz navedene sudionike u programu, nazočni su bili i predstavnici društava: Zavičajne udruge Hrvata »Šokadija« iz Monoštora za Slavoniju i Baranju, KUD iz Santova u Mađarskoj, HKC »Bunjevačko kolo« iz Subotice, KUD »Mostonga« iz Bača, te »Dukat« iz Vajske.

tamburaške sastave, pjesme i plesove naroda s onih prostora na kojima žive i djeluju. To su pretežno pjevanja i igre šokačkih Hrvata dok je, s obzirom na strukturu gostiju, bunjevačkih i mađarskih bilo manje. U prostoru između nastupa plesnih ansambala čitani su prigodni amaterski pjesnički sastavi Ivana Pašića, Antuna Kovača-Paše i Adama Bešlina-Nove.

Veselje je bilo na zavidnoj visini, te se može reći kako se sve odvijalo u ritmu »Veselo, veselije...«. Na koncu, nakon dva

i pol sata, uslijedio je zajednički nastup svih sudionika, gdje su iz spleta pjesama, kao neki zavjet, iz pjesme »Naši stari« isticane riječi: »Ovdje ćemo zauvik ostati, naša grana ne smije propasti«.

Uz dobru večeru, glazbu, pjesmu i ples, te prijateljske razgovore, slavlje je potrajalo duboko u noć.

Matija Đanić

Zavitni dan u Bačkom Monoštoru

Povijesni osvrt na ovaj datum

U ljeto 1944. godine i »nevjernim Tomama« već je bilo jasno kako će se završiti Drugi svjetski rat. Početkom jeseni bili su vidljivi nervozni potezi mjesnih okupacijskih vlasti i njihova priprema za odlazak. Nasipom od Kupusine mađarski su vojnici tjeroali Židove-logoraše s izgradnje zračne luke između Sombora i Apatina. Oni su se, iznemogli i bolesni od gladi i teškog rada, jedva kretali. Kako vojnici nisu bili pretjerano strogi, tako je nekoliko Židova pobjeglo u monoštorski atar i šumu, gdje su se skrivali do oslobođenja sela, uz pomoć i hranu mještana. Kada je kolona Židova prolazila kroz selo Monoštorci su im pružali kruh i mlijeko, a vojnici to nisu sprečavali. Istovremeno su njemački vojnici tjeroali Židove-logoraše od Sombora preko Bačkog Monoštora prema Batini. Ovi Židovi su morali marširati vojničkim korakom, a kada bi neki iznemogao i bolestan pao odmah je bivao ubijen. Tako su Nijemci na putu od Sombora do Bačkog Monoštora ubili dvadesetak Židova. Prolazeći kroz selo njemački vojnici nisu dopuštali Monoštorcima da Židovima pruže hranu. Ubijene Židove Monoštorci su kasnije pokopili i pokopali pokraj mosta na Plazoviću, sjeveroistočno od ceste i rječice. Nakon rata njihovi su ostaci preneseni i pokopani na židovskom groblju u Somboru. Prije prolaska ovih Židova kroz selo, okupacijske su vlasti internirale Židove stanovnike Bačkog Monoštora.

Kroz selo su prolazile manje neprijateljske jedinice, naoružane skupine i pojedinci, idući prema Batini, ili na sjever prema Baji. U istom su se smjeru kretale i kolone njemačkog civilnog stanovništva iz ovih i drugih krajeva. Oni nisu željeli čekati dolazak partizana i Crvene armije. Pojedine neprijateljske jedinice su se, radi odmora i opskrbe, zadržavale kraće vrijeme u selu. Poznato je kako je vojska u raspadu najopasnija, što se kasnije u selu i pokazalo točnim. U kući Aleksandra Feldera, gostioničara u Baštovanskoj ulici, izvjesno vrijeme boravilo je trideset do četrdeset pripadnika SS divizije »Handžar«. Oni su nosili njemačke uniforme, a na glavama fesove. Bili su to muslimani iz Bosne koji su govorili našim jezikom, a zvali su ih posprdno »Mujina divizija«. Druga njemačka jedinica bila

je smještena u brodogradilištu, ali su njeni pripadnici svaki dan dolazili u selo.

Osmog listopada 1944. godine mađarska je okupacijska vlast donijela odluku da se evakuira iz okupirane Bačke. Među prvima mađarski žandari, neki službenici i pojedini učitelji. Prestala je raditi škola. U selu je zavladao tišina. Nastala je neka vrsta vojnog bezvlašća i iščekivanja, što je pogodovalo onima koji su imali oružje.

Trinaestog listopada u zoru stanovništvo je probudila pucnjava njemačkih vojnika. U selu je nastala kuknjava, galama i opće bježanje. Muškarci su pješice ili na konjima i kolima bježali u polje i preko Dunava u šumu. Žene i djeca su se sklanjali u mjesnu crkvu svetog Petra i Pavla. Tamo ih je primio i okupio svećenik Matija-Matiša Zvekanović, kasnije biskup subotički. Zajedno su se pred oltarom Gospe Fatimske molili da ih spasi od većeg zla. Zavjetovali su se da će svake godine 13. listopada u podne služiti misu u znak zahvalnosti presvetom srcu Marijinom, ako ih mimoidu ratna stradanja. Za to su vrijeme njemački vojnici po kućama mještana oduzimali kotlove i drugo suđe, ubijali i klali svinje, uzimali brašno i druge namirnice, zatvarali odrasle muškarce i oduzimali konje i kola, kao i druge stvari njima potrebne za put. Malo je nedostajalo da u slučaju incidenta zapale kuće, a većina ih je bila pokrivena trskom. Uhićeni muškarci su morali, sa svojim konjima i kolima, voziti njemačke vojnike, njihovu opremu i oduzete stvari i namirnice u Baju. Nakon jednog tjedna iz Baje su pušteni vratiti se svojim kućama.

Do 2001. godine, ili 56 godina, Zavitni se dan obilježavao svetom misom točno u podne u mjesnoj crkvi. Kada je u selu osnovan KUDH »Bodrog«, 7. veljače 2001. godine, ta je udruga Zavitni dan obogatila kulturnim sadržajima. Odabrani programi danas okupljaju mještane i brojne goste iz zemlje i inozemstva, pa su Dom kulture ili dvorana osnovne škole često premali da prime sve zainteresirane.

Iz rukopisa: Kulturni mozaik Bačkog Monoštora

Ivan Kovač

U Pučišću na otoku Braču, po peti put organizirana radionica za izradu hrvatskog narodnog ruha

Izrada hrvatskog narodnog veza

U organizaciji Hrvatske matice iseljenika, a na inicijativu Srebrenke Šeravić, u Pučišću na otoku

Braču po peti je put organizirana radionica za izradu hrvatskog narodnog ruha. U prostorijama Srednje klesarske škole,

a pod stručnim vodstvom Josipa Furjana i njegovih suradnika, prenosilo se znanje na polaznike. Tu se tkalo, vezlo, izrađivan je zlatovez, lepoglavska i paška čipka, šling i rišelje, te ogrlice sa slavonskim motivima.

Radionica je bila međunarodnog karaktera, a bili su okupljeni polaznici iz: Hrvatske, Vojvodine, BiH, Njemačke, Austrije i Kanade.

Kao i ranijih godina, na završnoj večeri izloženi su eksponati koje su polaznici napravili tijekom tamošnjih aktivnosti, kao i eksponati koje su sudionici sa sobom donijeli.

Tijekom tih deset dana, koliko je aktivnost trajala, bilo je puno obveza, ali i vremena za izlete, kupanje i zabavu.

Jolika Raič

Seminar za voditelje amaterskih kazališnih družina Hrvata

Stvaranje kazališta

I ove godine je na otoku Braču, u prelijepom mjestu Pučišće, HMI organizirala seminar za voditelje amaterskih kazališnih družina Hrvata, koje djeluju izvan Hrvatske. Geslo ovog seminara bilo je: »Kazalište je teško osmisлити – ali ga nije teško stvoriti«. Seminar je bio zamišljen kao radionica za sve koji žele raditi u amaterizmu i osnovati kazališnu skupinu, kao i za one koji žele proširiti i obogatiti svoja znanja.

Tijekom osmodnevnog boravka, od 24. lipnja do 2. srpnja, moglo se čuti mnogo

toga korisnog, te se i praktično oprobati u stvaranju kazališta. Organizatorica seminara bila je Nives Antoljak, a redateljica, kao i prošlih godina, veoma cijenjena i iskusna redateljica Nina Kleflin, koja iza sebe ima više od pedeset režija.

Nakon »mladih snaga« na seminaru je ponovno sudjelovala Marija Šeremešić, pročelnica i voditeljica dramske sekcije našega Društva. Ove godine se, kao i ranije, program odvijao u prijepodnevnom i popodnevnom satima. Jutarnji blok se sastojao od teorij-

skih predavanja vezanih uz stvaranje kazališta, a popodnevni blokovi su bili probe, na kojima se postavljao suvremeni komad Miroslava Krležę.

Na kraju, pred polazak kućama, sudionici su prikazali pripremljeni komad za lokalno stanovništvo, turiste i sudionike seminara za vez, te su za uloženi trud dobili, osim pljeska, i potvrdu o sudjelovanju na seminaru.

M. Š.

Ljetovanje u Selcu

Uređuje: Monika Vekonj

Učenice OŠ »Bratstvo-jedinstvo« u Somboru koje izučavaju hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture – Emina Firanj, Martina Čeljuska i Ivana Vilim – boravile su ovog ljeta s prijateljima iz Subotice, Tavankuta, Bačkog Brega i Bačkog Monoštora u Selcu kraj Crikvenice. Ljetovanje je bilo besplatno (dar Republike Hrvatske). Djeca su bila smještena u prelijepom kampu Centra za odmor i rekreaciju Crvenog križa Zaprešića. Tijekom osmodnevnog boravka djeca su uživala u sunčanju, kupanju, sportskim aktivnostima, radionicama, a u večernjim satima u raznim zabavama koje je organizirala voditeljica-moderatorica prof. Dijana Trčak, a vodila Marija Šeremešić. Za sve neplivače organizirana je obuka u plivanju. Tijekom boravka djeca su imala prigodu obići, na jednodnevnom izletu, i otok Krk, grad Vrbnik, a u njemu i najužu ulicu na svijetu.

M. Š.

Dugo toplo ljeto je za nama. Uživali smo u njemu kupajući se i sunčajući na moru. Skupina djece ljetovala je u Selcu i ovdje ćete moći pročitati njihove dojmove. Odmorili smo se i s prvim školskim zvonom našli se u školskim klupama. Čekaju nas novi izazovi i mnogo novoga za naučiti. Mi, s dječje stranice, svima vam poručujemo da budete veseli i nasmijani tijekom cijele školske godine.

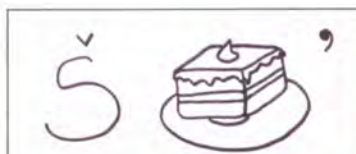
Putujmo Hrvatskom

1. Što mi se posebno sviđa u primorskom kraju

Svake godine s obitelji provedem mjesec dana na otoku Lošinju. Osim Jadranskog mora, koje je najljepše i najčistije more, primorski mi je kraj po mnogočemu lijep. Stare kamene kuće s malim prozorima pribijene jedna uz drugu, tijesne kratke uličice popločane starim kamenim pločama. Na poljima stotinama godina stare gromače i mocire ograđuju još starije masline i smokve. Nisko raslinje, šume hrasta crnike i visoki borovi uz stjenovitu obalu čine primorski kraj posebnim. Na obroncima krševitih brijegova pasu ovce i koze, a uz cestu se u hladu odmara magarac. Ljudi, dobri, raspoloženi i vrijedni, uglavnom su ribari ili ugostitelji. Zbog sve te ljepote primorski mi je kraj najljepši.

Martina Matarić

OŠ. Ivana Grandže Soblinec 4. a razred

(ŠKOLA)

(JESEN)

Dojmovi djece koja su bila u Selcu:

Na moru mi se najviše sviđelo to što sam naučila plivati. Plaža je bila super i bilo je lijepo spuštati se niz tobogan.

Martina

Meni se na moru najviše sviđelo kad smo išli na otok Krk. Kupali smo se dva puta dnevno i to dugo!!! Išli smo i na vodeni tobogan. Bilo mi je jako lijepo.

Ivana

Što mi se u školi najviše dopada?

Dopada mi se što učimo mnogo jezika, kao i naša učionica. Isto tako mi se sviđaju i učiteljica i nastavnice. Vrijedno učim, a najviše volim engleski i hrvatski jezik, te vjeronauk.

Aneta, 1. razred

Volim učiti jezike, čitati i pisati slova (to sam znao i prije). Dopadaju mi se učiteljica i nastavnice, a imamo i lijepu učionicu. Omiljeni predmeti su mi engleski, vjeronauk i hrvatski jezik.

Tomislav, 1. razred

Učenički biser: Volim što sam u školu došla pametna (odgovor na pitanje što voli u školi).

Škola

U školi mnogo učim, Ali se i igram, pjevam, plešem, A ponekad se malo sa zadaćom mučim.

U školi volim s prijateljima biti I skupa s njima matematiku učiti.

Anja, Ivana, Martina, 2. razred

A Neta

Reportaža: Putovanje u Kanadu i SAD

Šarolikost naroda, vjera, govora, tradicije

Uz bijelce, doseljene s cijelog prostora Europe, tu su i brojni drugi narodi. Oni se razlikuju po boji kože, govoru, vjeroispovijesti, stupnju obrazovanja, tradiciji i dr., ali su svi oni KANAĐANI i poštuju zakone te zemlje

Autor ovih redaka sa svojom je suprugom između 19. svibnja i 26. lipnja 2007. godine boravio u Kanadi i Sjedinjenim Američkim Državama. Sa željom da stečene dojmove prenese i našem članstvu odlučio se to priopćiti putem ovog glasila.

Let zrakoplovom između Budimpešte i Toronta, a pri povratku u obratnom smjeru, trajao je po 8 sati i 40 minuta. Pri ovome treba imati na umu da se na tom rastojanju od 7080 km prelijeće kroz šest vremenskih (satnih) zona, što znači da i to treba imati u vidu. Iz ovoga slijedi da po završetku leta treba dodati ili oduzeti po šest sati, vezanih za ovih šest vremenskih zona (konkretno: pri polijetanju sat u Budimpešti je pokazivao 17:00 sati, a pri slijetanju u Torontu na tamošnjem je satu bilo 19:40. Na ova 2 sata i 40 minuta tada se dodaju 6 sati vezanih za vremenske zone i dobiva se vrijeme leta od 8 sati i 40 minuta. Pri povratku, u suprotnom smjeru, od lokalnog se vremena oduzima 6 sati).

Zrakoplov kompanije MALEV s 224 sjedala veoma je udoban, posluženje tijekom cijeloga puta veoma kvalitetno, bogato i raznovrsno, informacije korisne i dobre: zemlje preko kojih se prelijeće (Mađarska, Slovačka, Češka, Njemačka, Nizozemska, Velika Britanija, Irska, Atlantski ocean, te Kanada), visina leta (npr. 10.400 m), brzina leta (870 km/sat), vanjska temperatura (-46°C, -50°C), informacije o satnim razlikama, duljini prijednog puta i dr. Pri vedrom vremenu na zemlji se jasno uočavaju osnovne reljefne karakteristike prostora, naselja, prometnice i slično, a kada se leti iznad oblaka divne figure, koje na njima stvaraju sunčani zraci.

KANADA: Osnovni podaci o ovoj velikoj zemlji: Kanada, poslije Rusije druga po veličini zemlja na svijetu, s površinom od 9.970.610 km četvornih, što približno odgovara površini čitave Europe. Zemlja se prostire između Atlantskog i Tihog oceana (Pacifika), te SAD na jugu i krajnjih polarnih prostora ovog kontinenta.

Obale ove ogromne zemlje veoma su razvedene, posebno sjeverne, gdje je u

geološkoj prošlosti djelovanje ledenjaka učinilo svoje. Po čitavom teritoriju Kanade nalaze se brojna ledenjačka jezera. Uz ona velika tu je i bezbroj malih. Navest ćemo samo četiri velika smještena u središnjim, gospodarski najrazvijenijim i najgušće nastanjenim dijelovima zemlje, a u pograničnom prostoru Kanade i SAD. To su: Gornje jezero ili Superior površine 82.680 četvornih km (kao četiri Vojvodine ili dvije Hrvatske), Hjuron (59.800 km²), Iri (25.700 km²) i Ontario (19.000 km²). Vode ovih jezera otječu iz jednog u drugo te, na kraju, rijekom Sv. Lorenca u Atlantski ocean. Istočni i centralni dijelovi zemlje su nešto niži, dok se na zapadu nalazi lančano gorje. I klima zemlje je specifična, a u globalu hladna. Prodor polarnog zraka sa sjevera i toploga s juga uvjetuje nagle klimatske promjene i velike temperaturne razlike.

Kanada je dominion Velike Britanije, podijeljena na 10 saveznih država (provincija) i tri federalna teritorija. U njoj je 1986. godine živjelo 25.638.000 stanovnika, te je prosječna gustoća po četvornom kilometru iznosila samo 2,6 stanovnika. Prema posljednjim podacima (lipanj 2007.) u ovoj zemlji živi 33.390.141 stanovnik.

U etničkom pogledu Kanada je veoma složena zemlja. Njeni su stanovnici doseljeni iz raznih dijelova svijeta. Prema podacima iz 1981. godine Englezi, odnosno britanski doseljenici, činili su 40,2 posto ukupnog građanstva, Francuzi 26,7 posto, dok je starosjedilačko stanovništvo – Indijanci i Eskimi – bilo zastupljeno sa svega 1,7 posto. Prema vjeroispovijesti katolika je bilo 47,3 posto, protestanata 41,2 posto, dok je ostalo građanstvo pripadalo drugim religijama.

S obzirom na etničku šarolikost stanovništva, pojedine narodnosne skupine su zadržale svoj jezik, ali samo u lokalnom, međusobnom komuniciranju. U službeno

uporabi su dva jezika: engleski i francuski. Francuski dominira u Quebecu, a engleski na drugim prostorima ove velike zemlje.

Glavni grad Kanade je OTTAWA, najveći je TORONTO, a glavni grad francuskog govornog područja - države Quebec Montreal.

TORONTO: Toronto, glavni grad kanadske provincije Ontario, najveći je grad ove ogromne zemlje, a nalazi se na njenom jugu (na skoro istoj zemljopisnoj širini kao i Split). Povoljnost položaja grada je prvenstveno u tome što je vezan za veliko jezero Ontario, koje se nalazi na raskrižju prometnica koje vode u razne krajeve zemlje, u najgušće nastanjenom i gospodarski najnaprednijem prostoru, a dobro je povezan i s najrazvijenijim i najgušće nastanjenim dijelovima SAD.

Jezero Ontario sa svojih 19.000 km četvornih približno je veliko kao cijela naša Vojvodina (21.506 km četvornih). Kako na ovoj jezerskoj površini nastaju i veliki valovi, prvobitno naselje je i nastalo na prostoru, koji je otočnim arhipelagom (danas otocima Toronto) šticeo od razornog djelovanja uzburkane jezerske vode.

Toronto se može podijeliti na uži dio grada – grad Toronto (CITY OF TORONTO) u kome živi 2.480.000 stanovnika, te na širi ili veliki Toronto (METROPOLITEN TORONTO), koji objedinjuje šest sraslih i povezanih gradova: CITY OF TORONTO, MISSISSAUGA, VAUGHAN (VON), MARKHAM (MARKAM), PICKERING

(PIKERING) i YORC, s ukupno 5.100.000 stanovnika (2006.).

U Torontu, kao i u Kanadi u cijelosti, živi vrlo šaroliko stanovništvo. Uz bijelce, doseljene s cijelog prostora Europe, tu su i brojni drugi narodi. Oni se razlikuju po boji kože, govoru, vjeroispovijesti, stupnju obrazovanja, tradiciji i dr., ali su svi oni KANADANI i poštuju zakone ove zemlje.

U pojedinim regijama ovog velegrada ipak su u većem ili manjem broju i postotku koncentrirani pripadnici određenih naroda. Tako na primjer postoje gradske četvrti: Kineska, Koreanska, Grčka, Židovska, Mala Italija, Mali Portugal i druge. U njima se nalaze i crkve tih naroda, pa i nazivi ulica, institucija i prodavaonica su, osim na engleskom, ispisani i na jezicima tih naroda.

Povećanje broja stanovnika, kako u užem, tako i u širem Torontu, posebno je intenzivno. Tako je samo između 2001. i 2005. godine u širi Toronto godišnje doseljavano po 107.000 imigranata, od kojih se u užem dijelu grada nastanjivalo po 69.000. U užem su Torontu sada 43 posto njegovih žitelja pripadnici narodnosnih manjina (tj. oni koji ne pripadaju bijelom stanovništvu – bijeloj rasi) što čini 1.051.125, a to predstavlja povećanje od 37 posto u odnosu na 1996. godinu. Najbrojnije manjine su: Kinezi (10,6 posto), narodi južne Azije (10,3), crnci (8,3), te Filipinci (3,5). Vrijedi navesti i da je 49 posto stanovnika Toronta rođeno izvan Kanade, što je povećanje od 48 posto od 1996. godine. Istaknimo i činjenicu da su 60,4 posto svih stanovnika šireg Toronta pripadnici etničkih manjina. Navedenim podacima dodajmo i to da sada u Torontu živi svega 11.370 Indijanaca.

Grad u pravcu istok-zapad prati obale jezera Ontario u dužini od preko 60 kilometara, dok se od jezera intenzivno širi i u pravcu sjevera. Glavna prometna arterija grada Jange str., koja vodi od jezera u pravcu sjevera, dijeli Toronto na istočni i zapadni. Ova je magistrala prvobitno napravljena kao vojni put koji je povezivao jezero Ontario sa sjevernim jezerima. Put je utemeljen 1793. godine, a njegov je početak i kraj baziran na traci koju su koristili Hjuron Indijanci. Dug je

1896 km te povezuje centralne i sjeverne dijelove provincije Ontario i vodi do Rayui Rivera. Ulica Younge sve do 1998. godine smatrana je najdužom ulicom na svijetu i kao takva upisana u Ginisovu knjigu rekorda.

U šali se i sada kaže kako ulica i put Younge »povezuje jezero Ontario sa sjevernim polom te da njime stiže i djed Mraz«.

Uži, kao i širi Toronto, ne samo da je velegrad s 5,1 milijunom stanovnika (više od cijele Hrvatske ili kao 2,5 Vojvodine), to je supermoderan grad s neboderima od 50, 60, 80 pa i više katova, te obiteljskim jednokatnim i prizemnim stambenim zgradama. To je grad prostranih parkova i sličnih zelenih površina i cvijeća, brojnih sportskih i drugih rekreativnih površina, kao i grad mnogih obrazovnih, znanstvenih i kulturnih institucija – škola, sveučilišta, kazališta, muzeja... Neboderi su samo najvećim dijelom vezani za centar tog supermodernog grada i njegovog priobalnog područja. Inače, u novijim i prostranijim erijama oni su na rastojanju jedan od drugoga, u zelenilu, parku, visoki su 20-30 katova. Arhitektura nebodera je veoma različita – mašta njihovih autora ovdje je maksimalno došla do izražaja.

Starije četvrti jednokatnih i prizemnih obiteljskih stambenih zgrada sada nastanjuje siromašnije stanovništvo (doseljenici iz južne Azije, s Filipina i iz Afrike), dok je najbogatije građanstvo vezano za nove kuće u supermodernim erijama (Židovi, Englezi). Sve su kuće okružene zelenilom i cvijećem, bez ikakvih bedema ili sličnih ograda.

Kako većina kanadskih građana pripada katoličkoj vjeri, podrazumijeva se da su i u Torontu najbrojnije katoličke crkve, od kojih navodimo samo neke: sv. Petra s predivnim vitrajima, sv. Antuna iz 1921., svetog Imena, posvećena 1915., kineska katolička, karipska katolička, ukrajinska katolička sv. Dimitrija i dr. Tu su potom crkve: grčka pravoslavna, budistički templ ZEN, spiritualistička, anglikanska sv. Stefana iz 1858., portugalska 7. dana (subotari), hinduistička Hare Krišna i druge.

Škole u Torontu su državne, religijske, privatne, neke su namijenjene samo dječacima, a neke djevojčicama, dok su druge mješovite. Školari tamo nose uniforme. U katoličkoj školi sv. Mihovila zapazili smo parolu: »Uči me dobroti, disciplini i znanju.«

I pojedini ugostiteljski objekti imaju u nazivima nacionalna obilježja, a služe i svoju nacionalnu hranu, na primjer marokanski restoran »Sultanov šator«, mongolski »Džingis kan«, kineski »Mandarin« i drugi.

VRIJEDNE ZNAMENITOSTI TORONTA: Nakon navedenih općih podata-

ka, zapažanja i konstatacija o Kanadi i Torontu, navest ćemo i neke detalje ovog velegrada kao i njegovih kulturno-povijesnih i drugih institucija koje smo posjetili i razgledali.

CN TORANJ: (Kanadski nacionalni toranj) u Torontu sa svojih 553,33 metra svrstan je u Ginisovu knjigu rekorda kao najviša građevina na svijetu. Njegov čuveni stakleni pod nalazi se na visini od 342 metra, donji vidikovac na 346, restoran na 350, a gornji vidikovac na 447 metara, što je i najviša platforma za razgledanje na svijetu. Pogled s ovog vidikovca na okolni prostor – gradsko prostranstvo, nebodere, jezero i drugo, neponovljiv je.

Kako je već navedeno, vrh tornja doseže visinu od 553,33 metra.

Najviši tornjevi na svijetu:

- CN toranj u Torontu 553 m
- Šangaj u Kini 468 m
- Moskva 540 m
- Kuala Lumpur u Maleziji 452 m
- Čikago (Sers toranj) 526 m
- Čikago II 444 m
- Tajpej u Tajvanu 508 m
- Empajer stejt bilding u Njujorku 443 m

TORONTSKI OTOČNI PARK (Ontario place):

Pri sagledavanju položaja Toronta naveli smo kako se u jezeru Ontario, a ispred samoga grada, nalazi čitav sustav manjih otoka – jedan pravi manji arhipelag. Otoci su međusobno povezani mostovima i, uz ostalo, u cijelosti predstavljaju pravi dječji zabavni grad, koji im pruža idealne uvjete za raznoliku zabavu i spoznajne mogućnosti. Tu se, primjerice, nalaze: »Grad vode« s brojnim i raznovrsnim toboganima, »Selo brodicica« (pristanište dječjih čamaca), »Pustolovni otoci« (otoci avanture), »Tržišna četvrt«

s brojnim prodavaonicama igraćaka, te dječjih odjevnih i drugih predmeta, te »Šetna zona« i slični prostori. Tu je i velika plivajuća lopta (balon) u kojoj se organiziraju filmske predstave i sl., a tu su i prostori u kojima se održavaju razni dječji festivali, kao i koncerti za odrasle, te za tinejdžere (mladež). Tu su, uz to, razna sportska igrališta, plaže, mini ZOO-vrt, vodopadi, brojne skulpture i sl., a tu je i zračna luka, pristanište za jahte i sl. U vodama arhipelaga i na otocima nalaze se brojne divlje guske, patke, labudovi kao i druge ptice.

VISOKOŠKOLSKE INSTITUCIJE: Podrazumijeva se da u ovom petmili-junskom gradu postoji više visokoškolskih ustanova, od kojih želimo navesti samo dvije: University of Toronto i Jork University.

University of Toronto smješten je u strogom središtu ovog velegrada, u veoma reprezentativnoj i povijesno vrijednoj zgradi. Ovdje smo 18. lipnja bili nazočni na svečanoj ceremoniji predaje diploma svršenim studentima pojedinih njegovih fakulteta. Naime, toga je dana 605 svršenih studenata, među kojima i unuka autora ovih redaka Jelena, primilo zaslužene diplome.

York University u neku ruku predstavlja grad za sebe. Tu su zgrade pojedinih fakulteta s amfiteatrima, manjim predavaonicama, kabinetima, knjižnicama, sobama za učenje, kompjutorskim centrima i sl. U sklopu tog »sveučilišnog grada« su i studentski domovi, restorani, sportski tereni, centri za kazališne i filmske predstave, slobodne parkovske površine i dr.

KRALJEVSKI MUZEJ ONTARIO (ROM): Ekspoziti ovog muzeja smješteni su na tri etaže, a sastoje se od oko 6 milijuna vrijednih primjeraka. Fosili su stari približno 225 milijuna godina, a tvorevine ljudskih ruku 5000-4000 godina prije Krista, premda ih ima starih i oko 10.000 godina prije Krista. Tu su ekspoziti, koji simboliziraju kulture starih naroda, primjerice Japana, Kine, Koreje, Indije, te kanadskog prostora i kulturu američkih Indijanaca.

Tu su totemi s motivima iz života Indijanaca, isklesani u drvetu visine 24,5 m (rađen 1870.), 16,8 m, 11,3 m te 10,00 m rađen u Britanskoj Kolumbiji 1860. godine. (Totemi su vrsta izrezbarenih drvenih stupova – amblema ili grbova nekog plemena ili roda, kojemu svi članovi iskazuju specijalno poštovanje. Totem je zaštitnik plemena).

Brojni ekspoziti prikazuju kulturu pojedinih naroda. Tu su vrijedni primjerci zlata i dragog kamenja, minerala i dragulja, a isto tako tu su i skeleti raznih dinosaura, sisavaca i ptica. Vrijedi navesti i prigodne istraživačke prostorije namijenjene djeci.

ZAMAK - MUZEJ »CASA LOMA«: Zamak »Casa Loma«, danas muzej, podignut je između 1911. i 1914. godine na dominantnom položaju Toronta, odnosno njegovom dijelu Yorka. Dvorac ima 100 soba s predivnim predvorjem u prizemnom dijelu visine 18 metara. Inače, dvorac je visok 40 metara, a sastoji se od četiri etaže i predivnog cvjetnog vrta. Osim ovoga, dvorcu pripadaju odgovarajuće konjušnice, prostorije za smještaj vozila, postrojenja centralnog grijanja i drugo. Objekt je veoma raskošan s predivnim i funkcionalno povezanim prostorijama. Cilj njegovog nekadašnjeg vlasnika sir Henryja Pellata bio je napraviti tipičan »srednjovjekovni zamak«. Namještaj i sav inventar u stilu je Luja XVI. Svi podovi i odgovarajući dijelovi zidova su od predivnog bijelog mramora. Za razgledanje ovog zamka potrebno je odvojiti približno 4-5 sati.

U prizemnom dijelu zamka, osim već navedenog vestibula, nalaze se službene i prijamne prostorije, knjižnica, blagovaona i sl. Na prvom katu su intimne prostorije njegovih vlasnika i njihovih gostiju, dok su na trećoj etaži prostorije za posluhu.

MUZEJ CIPELA »BATA«: Postavci ovog muzeja smješteni su na četiri etaže, te prikazuju originalnu staru obuću iz svih predjela svijeta. Tu je obuća naroda ANASALI stara preko 6000 godina, a ispletena od prirodnih vlakana (npr. jute). Tu je obuća pojedinih vjerskih poglavara (hinduizma, judaizma, kršćanstva, shinto, budizma, islama, sun). Tu je i obuća pojedinih poglavara naroda Kine, Indije, afričkih i europskih naroda. Interesantna je i obuća svijeta cirkumpolarne oblasti (Sibira, Aljaske, Eskima), naroda Centralne i Južne Amerike, Srednjeg istoka i sl. Vrijedi vidjeti i obuću pojedinih francuskih vladara i njihovih dama iz XVIII. stoljeća itd. To je najvredniji i najinteresantniji muzej obuće na svijetu.

MUZEJ ILI CENTAR PRIRODNIH ZNANOSTI: Već sam naziv muzeja ukazuje na njegovu složenost i vrijednost.

Tu je prvo predstavljeno ljudsko tijelo od začeca – nastanka života, raznih bolesti pa do smrti. Predstavljena je i evolucija života Zemlje (pokreti, klima, vegetacija). Prikazan je i život ljudi u pojedinim dijelovima Zemlje i sl.

Uz navedeno, ovdje je prikazan i novi trodimenzionalni, ekstra zvučni film »Mont Everest«.

EDVARDOV VRT: Ovo je najveći vrt u Torontu u kome se, uz ostalo, obavljaju i vjenčanja. Taj predivno uređen gradski vrt otvoren je 1958. godine kao pravi »gradski raj« s ciljem da Toronto bude jedan od najinformiranijih centara hortikulture.

MUZEJ - KUĆA OBITELJI GIBSON: Veleposjednik, političar i geodet Gibson podigao je ovo velebno zdanje 1850. godine i danas predstavlja vrijedan kulturno-povijesni objekt. Inače, muzej sadrži i vrijedna dokumenta vezana za život ove obitelji kao i opća dokumenta tadašnjeg vremena.

MUZEJ POLICIJE: U glavnoj zgradi policije Toronta smješten je i muzej ove institucije. Ekspoziti Muzeja su veoma interesantni. Tu su figure policajaca u prvobitnim uniformama pa sve do današnjih, njihovo naoružanje, te druga zaštitna i pomoćna sredstva, razna sredstva prijevoza, pa i jedna zatvorska ćelija.

U vrijedne i interesantne građevine ovoga grada spadaju i objekti ONTARIO PARLAMENTA i GRADSKA VIJEĆNICA, obje iz XIX. stoljeća, te PALAČA PRAVDE iz 1897. godine. Ove građevine su u ono vrijeme svojom monumentalnošću dominirale ovim gradom.

Veliki podzemni trgovački centar MOL, u kome se nalaze brojne trgovine, ugostiteljske radnje, banke i drugi poslovni objekti. Sve je to povezano pokretnim i fiksnim stubama i na više je nivoa, a uklopljeno je i u cjelinu s metroom. Po ukupnoj površini ovaj podzemni trgovinski i poslovni centar najveći je ovakav centar u svijetu. Zimi se grije, a ljeti hladi. To je sustav »ulica« i »trgova« skladno povezanih na nekoliko nivoa. Podzemne željeznice spajaju ovaj sistem sa svim dijelovima grada.

(Nastavak u sljedećem broju)

Matija Đanić

Jedno djetinjstvo

Peti nastavak

Ljeto 1944. Na dan Brešančeva umro je Marijin djed po majci Pajo Strilić (*Dočan*). Bila je strašna vrućina, kuća strikina i tetina opet kapela za pokojnika, a još veoma svježije sjećanje na umrle: sestru i brata (1941.-1942.). Ne može se opisati strah u djevojčici od 11 godina... Zbog vrućine sobu su špricali nekom tečnošću, ne zna što je to bilo, ali se sjeća kako joj je bilo mučno od toga pomiješanog mirisa mrtvog tijela i tečnosti koja je, valjda, trebala unijeti neku svježinu. Mislila je da smrt ima sama po sebi neugodan miris...

Poslije svih zbivanja: fronte, Batine, sovjetske, bugarske i naše oslobodilačke vojske, ne zna kada, ali je još bila zima 1944./45. – pošla je u prvi razred gimnazije (sada peti razred osnovne škole). Bila je određena baš u zgradu gimnazije, koja se tada zvala «Potpuna mješovita gimnazija». Dio učenika je započeo taj razred u zgradi časnih sestara (sada osnovna škola »Bratstvo-jedinstvo«), koja je odmah poslije oslobođenja nacionalizirana i zvala se »Nepotpuna gimnazija«. Svi učenici tadašnjeg prvog razreda gimnazije objedinit će se u petom razredu u »Potpunoj gimnaziji«.

Razvrstani su na odjele i sa svojim su razrednim starješinom ušli u učionicu namijenjenu njima. Učionica prazna, samo jedna klupa-skamija (koja nije sličila skamiji), uz zid za četvero učenika. Peć skoro rasturena, učenici u kaputima primaju instrukcije. Svrstani po četvero, jedan ima donijeti stol i stolac, ostalih troje po stolac. Bilo je tu stolaca i hoklića raznih sorti, stilova, starosti i boja. Smjestili su se, a peć hladna, škola nema drva niti ugljena, a i po kućama nije bolje. Kod kuće smo ložili »kočanjice i ogrizine«. Sjedili su u kaputima, smrznutih ruku, nešto bilježili, nešto pamtili, učenika nije bilo, i tako prvih mjesec, dva... Dobili su nešto malo ogrjeva, morali su se dobro obući i obući.

Učenje naše nasušno, nema bilježnica, nema papira. Što se nađe, to je upijajući novinski papir, a piše se tintom i perom. Kako se stavi pero na papir, ostane velika packa, a treba pisati uredno i lijepo...

Tinta kipi... Zašto je tinta kipila – nije im bilo jasno. Ako je u torbi, u njoj sve zaprlja, ako je u rukama teče niz prste, a ruke nemaju gdje oprati. Brišu se ruke o odjeću. Grdnja od roditelja ne izostaje, a oni, jadni, nisu u stanju objasniti svoju muku. U isto vrijeme, u zimu 1944./45. u kuće gdje je bila stacionirana vojska počeo se useljavati svijet, naš starosjedički svijet, tako da vlasnik kuće više nije mogao koristiti prostorije svoje kuće. Gdje je taj svijet ranije stanovao, pitali su se ljudi, ali u sebi, jer se puno stvari nije smjelo reći. Sve to useljavanje imalo je odobrenje GNO (Gradskog narodnog odbora) ili MNO (Mjesnog narodnog odbora). Na kraju, pravo useljenih će se pretvoriti-prerasti u stanarsko pravo, koje je imalo veću važnost od prava svojine. »Otkud tebi kuća?«, »Stekao si je s tuđih leđa«, »Sve je to narodno«...

Planska raspodjela oskudnih dobara obavljala se na osnovi trebovanja. Najnužnije stvari: bijelo, žuto platno, kanafas čarape – dobivaju se po trebovanju odobrenom od MNO, po konzultaciji s uličnim vijećnikom. Što se tiče sitnih stvari za osobnu higijenu – češalj, četkica za zube, pasta za zube – to su bile mislene imenice. Zube si namazao solju i dobro oprao vodom...

Odličan domaći sapun kuhala je Marijina mama, kao i sve naše seljanke. Mama je kuhala sapun od »maščure« – vode i masne sode. Dobivala je dvije vrste sapuna – bijeli i crni. Bijeli se koristio za krevetninu i rublje (zvali smo ga »gaće i košulje«), a crni za obojane stvari.

Bijelim su se sapunom prali kosa i tijelo.

Iste zime 1944./1945. osnovane su »narodne kuhinje«. Teta je radila u Ulici 21. oktobra br.27 u narodnoj kuhinji, za »Mlake« ili dio »Mlaka«. Uglavnom, to je bila kuća Hofmanova, je li on bio Židov ili Nijemac, no kuća je u to vrijeme bila »narodna imovina«. Teta je bila u smjeni s Mandom Bošnjak, suprugom Josipa Bošnjaka (Malog) i s još dvjema ženama. Kuhalo se u velikim količinama. Porciju je dobio svatko kome je odobrio MNO, u suglasnosti s uličnim povjerenikom. To

se sve rješavalo na konferencijama, gdje su se rješavala i trebovanja za materijal i čarape. Na konferenciju je bilo obvezan ići. Jedan član svakog kućanstva morao je biti prisutan.

Klale su se svinje, junad, goveda, ovce iz Krnjaje (Kljajićeva). Domaćini su, među njima i Marijin stric, bili angažirani da prave nadjeve: kobasice, »gužnjake« i kulen. Naravno, sve je to korišteno u narodnim kuhinjama ili je nekud odnošeno, gdje je bilo potrebe za prehrambenim artiklima.

- nastaviti će se -

U Somboru, 15. travnja 2007. godine.

IMPRESSUM

MIROLJUB (izlazi 4 puta godišnje). List Hrvatskog kulturno-umjetničkog društva »Vladimir Nazor«, 25000 Sombor, Venac Radomira Putnika 26, tel. 025/38-173: fax: 025/26-019.

Nakladnik: Novinsko-izdavačka ustanova »Hrvatska riječ«, Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica

tel/fax: 024/553-355
hrvatskarijec@tippnet.co.yu
www.hrvatskarijec.co.yu

Za nakladnika: Zvonimir Perušić
Urednik Nakladničke djelatnosti NIU »Hrvatska riječ«: Milovan Miković

Uredništvo: mr. Matija Đanić, glavni i odgovorni urednik lista, Janoš Raduka, zamjenik glavnog urednika, te članovi Zoran Čota, Alojzije Firanj, Antun Kovač, Josip Pekanović, Šima Raič, Pavle Matarić, Monika Vekonj, Zlatan Forgić.

Lektorica: Katarina Vasiljčuk
Tehnički urednik: Thomas Šujić
Prijelom teksta: Jelena Ademi
Urednica fotografije: Nada Sudarević
List je registriran u Ministarstvu za informacije Republike Srbije broj 2583/2.2.1998.

Tisak: »Rotografika« doo Subotica
E-mail: so.v-nazor@neobee.net
Web strana: tippnet.co.yu/media/miroljub

Naklada: 900 primjeraka

Karmelska Gospa

Mnoge uspomene i događaji iz mladosti nisu vezani samo za dužionice i proštenja. Na primjer, 16. srpnja je Karmelska Gospa. Toga me je dana majka, još kao dite, vodila pješke sa salaša iz Kočeva u Sombor. Išle smo bose po prašnjavom putu, noseći obuću u rukama. Obujemo se u varoši, pa onako sve uznojite žurimo na drugi kraj grada, u novu karmelićansku crkvu.

Majka me je uvela u sakristiju da i mene upiše u Gospin škapular. Dobila sam malu svetu medalju, a otac Ladislav mi je dao molitvicu «Tri Zdravo Marije», koju i danas molim. Ne mogu, Bože moj, opisati tu radost. Crkva je bila puna svita. Nigdi da stanem da bi sve vidila. No, majka je ponela mali prostirač pa smo sile na stepenice bliže oltara da što bolje vidimo i čujemo.

Dolazili su prošioni svita iz Sonte, Monoštora, Doroslava i s drugih strana, svi obučeni u svojim lipim narodnim nošnjama. Zastvirale su vorgule (orgulje) te misa počinje. Iz sakristije izlaze dica, pa puno svećenika iz stranih župa, te crkveni opštinari što nose nebo, a divojke, četir po četir, u bilom ruvu nose Gospin kip. Parovi u nošnjama nose razne darove iz svojih župa – tu su tkani ručnici s Gospinim likom, umjetničke slike, pleteni kolač, voće, vino... Za njima idu članovi Gospina škapulara noseći barjake sa svetim likovima. U procesiji je bio i biskup Subotičke biskupije koji je, u prolazu, blagoslivljao narod.

Bože, crkva se zaorila od lipih svetih pisama kao što su: «Čuj nas Majko, nado naša», «O Marijo lip si cvit» i drugih. Sveta

misa, pa pridika, a u grlu se sve nešto zateglo, te se od radosti i plače. Od lipote svih događaja vrime je brzo prošlo pa se u dvanaest sati završila i misa. Majka mi je prid crkvom kupila očenaše i medalju, a mojim sestrama ponijele smo medenih kolača i šećera.

Vraćamo se kući opet pješke – bosonoge, prašnjave, znojave – ali sa srcem punim radosti. Od tog dana i dandanas na Škapularsku Gospu svake godine dolazim u crkvu, molim molitvu, koju sam dobila sa svojih sedam godina, poslije prve pričesti. U ono vrime Gospa se nosila svake mlade nedilje posli podne – na večernji. Jedne nedilje i ja sam u biloj haljini nosila Gospu. Zaminila sam jednu curu, te sam bila prisrična. Pošto nisam mogla redovito dolaziti sa salaša na misu, majka me je vodila na sveta mista – u Tekiju, Doroslavo, kod svetog Ive u Jajce, Međugorje, Mariju Bistricu, a išla sam i u Maria Saal u Austriji.

Eto, to je priča iz moje mladosti. Moji su roditelji radili na njivama i to teške poslove da bi imali uslova za život. Zato su s nama dicom bili dida i majka, koji su našli vrimena i da nam pričaju, te da se s nama i mole. Majka me je puno naučila o životu – kako treba raditi, moliti se, trpiti i praštati. Njene me riči i sada podupiru u životu. I ove sam godine na Gospu Karmelsku bila u crkvi i sidila u klupi te se molila, ali i plakala prisjećajući se proteklog vrimena. Sama sam sebi rekla - u crkvi je uvijek lipo! Obrišem suze i sitim se majkinih riči - treba se moliti i trpiti. Pa, neka mi dragi Bog da da i ja svoju unučad dovodim na Gospu Karmelsku u crkvu, te da se i oni kroz život sićaju svoje Bake.

Marija Feher

Treći svjetski sajam pčelarstva i pčelarske burze

U znaku svetog Ambrozija, zaštitnika pčelara i voskara

Urazdoblju od 14. do 16. rujna 2007. godine u Republici Italiji, u gradu Milanu, u bazilici sv. Ambrozija održan je Treći svjetski sajam pčelarstva i pčelarske burze.

Moto ovogodišnjeg Sajma pčelarstva nosio je naziv: «Povijest pčelarstva – povijest čovječanstva», s ciljem da se u sajamsku i burzansku pčelarsku aktivnost unesu i elementi duhovnosti, kako ona ne bi ostala samo na razini običaja i manifestacije. U tome se u potpunosti i uspjelo. Sveti Ambrozije je povijesna ličnost, rođen je oko 340. godine, 374. godine postao je milanskim biskupom, umro je 4. travnja 397. godine i pokopan je u bazilici koja nosi njegovo ime, koja je za njegova života i sagrađena, i koja je treća crkva po starosti u kršćanstvu. U vrijeme održavanja ovog sajma bazilika ima 1725 godina starosti. Sveti Ambrozije je za svoga života, uz ostalo, proglašen i

zaštitnikom pčelara i voskara, što je i do današnjih dana prihvaćeno u većini zemalja srednje Europe i svijeta, i što je bio osnovni razlog da se ovaj sajam i burza održe na tom i takvom mjestu, uz molitvu i duhovni mir. Uz odar sv. Ambrozija u kripti bazilike, te na glavnom oltaru,

bila su izložena sva dosadašnja obilježja Svjetskog sajma pčelarstva i burze. U tom je ozračju ova pčelarska manifestacija započeta i završena.

Zahvaljujemo, na kraju, gospodinu generalnom konzulu Republike Hrvatske u Milanu Andri Knegu i njegovim suradnicima na ukazanoj susretljivosti, te na moralnoj podršci i interesu za ovaj sajam.

MUDRI SAVJETI

Za suočavanje s istinom potrebno je biti izgrađena ličnost. Prihvatiti je onakvu kakva jest, treba biti velik i pravičan.

Biti samokritičan, prihvatiti istinu bez obzira kakva je, za to treba hrabrosti. Po tome se vidi veličina čovjeka.

Ako želimo biti izgrađena ličnost moramo na sebi raditi svaki dan. Sitnim koracima ići naprijed. Moramo stalno biti aktivni.

Svojim rastom mi počinjemo shvaćati ljude i pojave koje prije nismo uočavali. Oslobođamo se uskogrudnosti i agresije.

Unutarnja harmonija veoma je važna. Ako smo je uspjeli uspostaviti, zapazit će to i naša okolina.

VICEVI UMJETNOST

- Na ovu sliku utrošio sam točno godinu i jedan dan.
  - Zar ti je bilo potrebno toliko vremena naslikati je?
  - Ama ne, naslikao sam je za jedan dan, ali mi je trebala godina da je prodam.
  - Vidi ovu moju najnoviju sliku: »Građevinari na poslu«. Vrlo je realistična.
  - Pa oni na toj tvojoj slici kao da baš ništa ne rade.
  - Znam, znam. Zato i jest realistična.
  - Kako da dođem do koncertne dvorane - pita posjetitelj iz unutrašnjosti nekog prolaznika.
  - Samo upornim vježbanjem.
- Na izložbi: - Što misliš, je li ovo na ovoj slici izlazak ili zalazak sunca?
- Zalazak, naravno.
  - Kako možeš biti tako siguran?
  - Ma ne, znam ja toga slikara, taj nikada ne ustaje do podne.
  - Jeli, što misliš o mojoj novoj filmskoj ulozi? - Eh, pusti, ne bih htio svađati se.

POSLOVICE

Dobročinstvo

Primljena dobročinstva nitko ne zapisuje u kalendar. Ništa ne stari tako brzo kao dobročinstvo. Želiš li mi dobro – učini mi ga u mojim crnim danima. Da bi se činila dobra djela, nikad ne manjka vremena. Primiti dobročinstvo znači prodati slobodu.

BEČARCI

Nemoj curo virovat bečaru, bečar laže i kapa mu kaže. Moj krevetu jesi li u stanju držat curu da se popnem na nju. Ala si mi draga na meraku da mi te je uhvatit u mraku. Ja bi rado svojega komšiju još večeras stisla uz kapiju. Što ću Bože kad dika ne može nit ljubiti nit me ostaviti.

Alojzije Firanj

Male šale

Muškarci gledaju žene da bi vidjeli nešto na njima, a žene gledaju muškarce da bi bile viđene.

Žene bi bile mnogo privlačnije da im čovjek može pasti u naručje, a da im ne dopadne šaka.

Lijepa žena i dobro vino - to su dva najljepša otrova. Žena je raj za tijelo, pakao za dušu i čistilište za džep. Moda je ženskog roda, a takva joj je i ćud.
Weber

Čovjek je uspio u životu ako zaradi onoliko koliko žena može potrošiti, a žena je uspjela u životu ako nađe takvog čovjeka.
Sasha Gitry

Žene troše novac tako brzo kao da on izlazi iz mode.
S. J. Lee

Mnoge žene bi bile bolje supruge kada ne bi nastojale svoje muževe učiniti boljim.
Twain

Žene su često opasnije nego drumski razbojnici, one ne traže »pare ili život«, već i jedno i drugo.
Gustav Knut

Arheolog je najbolji suprug koga žena može imati – što je ona starija, to se on za nju više interesira.
Christie

odabrao: Antun Kovač

Da se nasmijemo

Namještaj

Mate, drago mi je što si se pomirio sa ženom - kaže Jure. Kako to misliš?
Pa vidio sam vas juče kako zajedno cijepate drva. Ma glupost, dijelili smo namještaj.

Dvojba

Slon i slonica uhvate se za surle i tako zaljubljeni šeću. Odjenom kaže slonica:
Dragi, voliš li ti mene uistinu ili me samo vučeš za nos?

M. Đanić

DUŽIONICA

GOSPA KARMELSKA

COLORIT 07

